

Predstavitev rezultatov analize ankete:
**ZADOVOLJSTVO MLADIH S PROGRAMOM JAMSTVO ZA
MLADE**

Oktober 2015

Pripravil: Mladinski svet Slovenije

Ljubljana, april 2016

Kazalo vsebine

Uvod	3
Na kratko o anketi	4
Kdo je v anketi sodeloval?	5
Mladi brezposelni in Zavod za zaposlovanje	7
<i>Razlogi za prijavo na Zavod za zaposlovanje</i>	7
<i>Trajanje brezposelnosti pred prijavo na Zavodu</i>	7
<i>Način prijave na Zavod</i>	8
<i>Vzroki za prijavo na Zavod</i>	8
<i>Ocena svetovalca</i>	9
<i>Zaposlitveni načrt</i>	9
Poznavanje programa Jamstvo za mlade	10
Mnenje mladih o programu Jamstvo za mlade	11
<i>Negativno mnenje</i>	13
Ponudbe Jamstva za mlade	14
<i>Trajanje od prijave na Zavod do prejema ponudbe</i>	14
<i>Vrsta ponudbe</i>	14
<i>Zadovoljstvo mladih s ponudbo</i>	15
<i>Zavrnitev ponudbe</i>	16
Ukrepi Jamstva za mlade.....	18
<i>Vključenost v ukrepe</i>	18
<i>PUM – Projektno učenje za mlajše odrasle</i>	19
<i>Delovni preizkus</i>	21
<i>Institucionalno usposabljanje</i>	23
<i>Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK)</i>	24
<i>Oprostitev plačila prispevkov za zaposlitev za nedoločen čas</i>	27
<i>Mentorske sheme za mlade</i>	28
<i>Iz faksa takoj praksa</i>	30
<i>Spodbude za zaposlovanje mladih v socialnih podjetjih</i>	32
Izkušnje in predlogi mladih za spremembe ukrepov.....	33
Zaposljivost mladih po vključitvi v program	35
Ključne ugotovitve	37

Uvod

Izvajanje Izvedbenega načrta programa Jamstvo za mlade za obdobje 2014 – 2015 se je zaključilo. Kmalu bo sprejet nov Izvedbeni načrt za obdobje od leta 2016 do 2020, ki naj bi doživel nekaj sprememb v primerjavi s predhodnim naborom ukrepov.

Na Mladinskem svetu Slovenije smo se odločili, da pred sprejemom novega izvedbenega načrta opravimo širšo anketo med mladimi, ki so bili vključeni v program Jamstvo za mlade. Namen ankete je bil, da bi rezultati ankete lahko pripomogli k odpravi pomanjkljivosti programa in k izboljšanju ukrepov v prihodnosti.

S predlogom za izvedbo ankete smo se obrnili na Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju ZRSZ ali Zavod), kjer so pokazali veliko pripravljenost za sodelovanje in pomoč pri pripravi in izvedbi ankete. Skupaj smo oblikovali vprašalnik, ki so ga na ZRSZ posredovali vsem mladim, ki so bili glede na njihove baze podatkov vključeni Jamstvo za mlade od začetka izvajanja programa do septembra 2015, ko je bilo izvajanje večine ukrepov v tem izvedbenem načrtu že zaključenih.

Menimo, da je analiza rezultatov ankete pokazala pomembne slabosti in prednosti programa Jamstvo za mlade, zadovoljstva mladih z ukrepi, svetovanjem na ZRSZ in učinkom na zaposljivost, na nekatere smo mladinske organizacije opozarjale že v času izvajanja ukrepov, mnogo pa je bilo tudi takšnih, ki jih doslej morebiti nismo poudarjali v okviru delovne skupine za spremljanje izvajanja Jamstva za mlade.

Cilj sheme Jamstva za mlade je, da se mladi osebi (15-29 let) najkasneje v štirih mesecih po nastanku brezposelnosti ponudi zaposlitev, usposabljanje na delovnem mestu, vključitev v formalno izobraževanje ali krajšo obliko institucionalnega ali praktičnega usposabljanja. Za uresničitev tega pa morajo biti ukrepi zajeti v shemi učinkoviti in takšni, da bodo odgovarjali na potrebe mladih in delodajalcev. S to anketo smo preverjali predvsem potrebe na strani mladih, glavnih upravičencev ukrepov. S pripravo sheme JzM se je začelo k zaposlovanju mladih pristopati celovitejše in medresorsko, vendar pa zgolj zadovoljiti se s tem, ni dovolj. Cilj vseh mora biti, da ukrepe še izboljšamo in s tem zagotovimo zgodnejše vključevanje mladih na trg dela. Ukrepi naj temeljijo na realnih podatkih in statistikah. K slednjemu bo pri načrtovanju prispevala tudi ta anketa.

Na kratko o anketi

Cilj anketiranja

Glavni cilj izvajanja ankete je bilo ugotoviti zadovoljstvo mladih s programom in ukrepi programa Jamstvo za mlade, ki se je izvajal v okviru Izvedbenega načrta od januarja 2014 do konca leta 2015. Z anketo smo želeli pridobiti informacije mladih, ki so bili vključeni v program Jamstvo za mlade o njihovem statusu, izobrazbi, razlogih za prijavo na ZRSZ, predvsem pa njihovo mnenje o svetovanju na ZRSZ, mnenje o ponudbah za vključitve v ukrepe Jamstva za mlade in o vključitvah samih. Hkrati nas je zanimalo, kakšen je bil učinek teh ukrepov in vključitev na zaposljivost mladih ter večšine in kompetence, ki so jih dobili tekom vključitve v ukrepe Jamstva za mlade. Rezultati nam bodo pomagali pri oblikovanju naših predlogov za spremembe ukrepov Jamstva za mlade in bolj osredotočeno spremljanje izvajanja ukrepov v prihodnosti.

Kdaj je anketa potekala

Anketo o Evalvaciji ukrepov Jamstva za mlade smo pričeli izvajati 12. oktobra. Anketa je bila zaključena 23. oktobra 2015.

Kdo je v anketi sodeloval

K sodelovanju v spletni anketi v 1KA so bili povabljeni mladi, ki jih ZRSZ v svojih evidencah vodi, kot tiste, ki so bili vključeni v program Jamstva za mlade do septembra 2015.

Vprašalnik

Vprašalnik je bil razdeljen na 6 sklopov vprašanj:

- Podatki o anketirancu
- Prijava na Zavodu za zaposlovanje in svetovanje
- Informiranost o programu Jamstvo za mlade
- Ponudbe za vključitev v program Jamstvo za mlade
- Ukrepi Jamstva za mlade
- Rezultati vključitev v ukrepe Jamstva za mlade (zaposljivost in pridobljene kompetence in večšine)

Vprašalnik je vseboval 48 vprašanj – na nekatera anketiranci niso odgovarjali, odvisno od odgovorov na predhodna vprašanja.

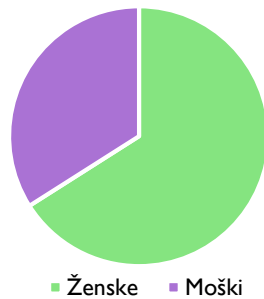
Stopnja odgovora

Povabilo za sodelovanje v anketi je bilo poslano na e-naslove 40.016 mladim. V anketi je sodelovalo oz. vrnjenih smo dobili 5.825 izpolnjenih anket.

Kdo je v anketi sodeloval?

Spol

Med anketiranimi je od skupno 5.823, ki so odgovorili na to vprašanje, sodelovalo več žensk kot moških, in sicer 3.833 žensk (66%) in 1.990 moških (34%).

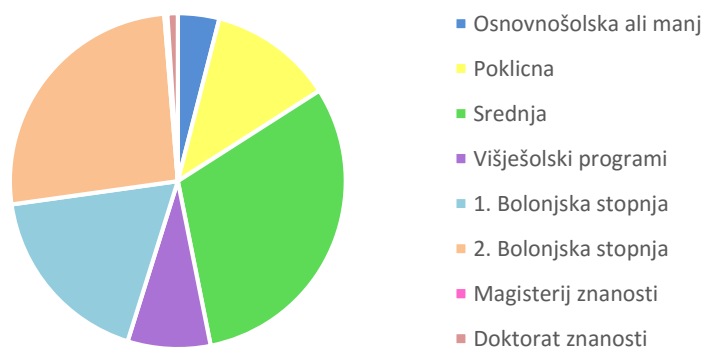

Starost

Povprečna starost anketiranih je bila **26,5 let**.

Izobrazba

Največ anketiranih je imelo srednjo izobrazbo (31%), sledijo mladi z Univerzitetno izobrazbo / magistrski programi - 2. bolonjska stopnja (26%), Visokošolski / univerzitetni programi – 1. bolonjska stopnja (18%). Nekaj manj je bilo mladih, ki so imeli poklicno izobrazbo (12%) in tistih z opravljenim visokošolskim programom (6/1), teh je bilo 8% . Najmanj anketiranih je imelo opravljeno osnovnošolsko izobrazbo, teh je bilo 4% in magisterij znanosti ter mladih doktorjev znanosti, teh je bilo le 1% med vprašanimi.

Status

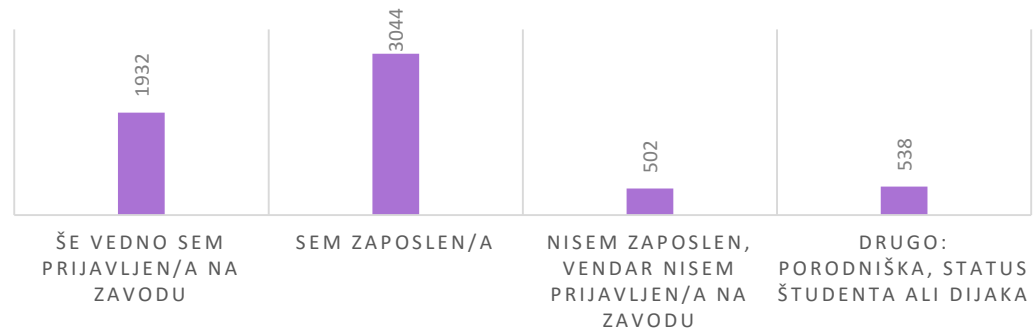
Med anketiranimi, ki so odgovarjali (5.823), jih je bilo največ, več kot polovica takšnih, ki so bili zaposleni (52%), od tega nekaj specifično v tujini, kot samostojni podjetniki, v ukrepih Jamstva za mlade in v atipičnih oblikah dela (na avtorskih, podjemnih pogodbah).

Tretjina vprašanih (33%) je še vedno prijavljenih na Zavodu, medtem ko je 9%

vprašanih sicer nezaposlenih, vendar niso prijavljeni na Zavodu.

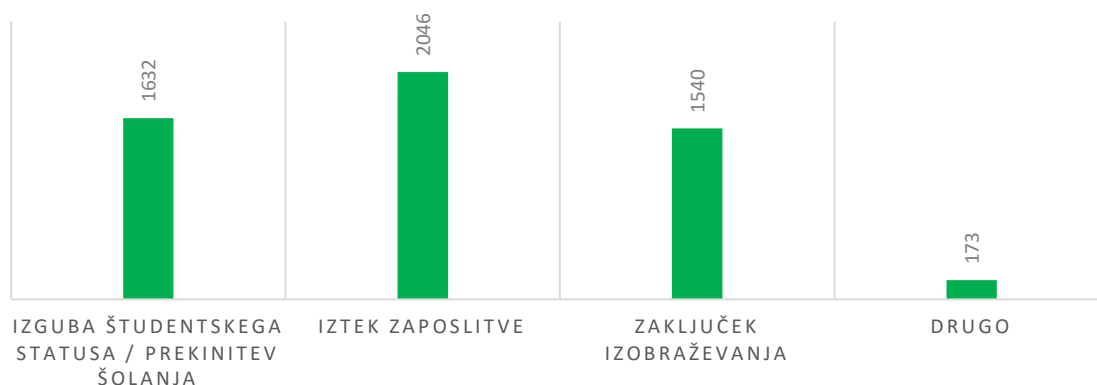
Skoraj desetina (9%) mladih je odgovarjalo po kategorijo drugo, da imajo status študenta ali dijaka, da so na porodniškem dopustu, opravljajo pripravništvo in drugo.

Mladi brezposelni in Zavod za zaposlovanje

Razlogi za prijavo na Zavod za zaposlovanje

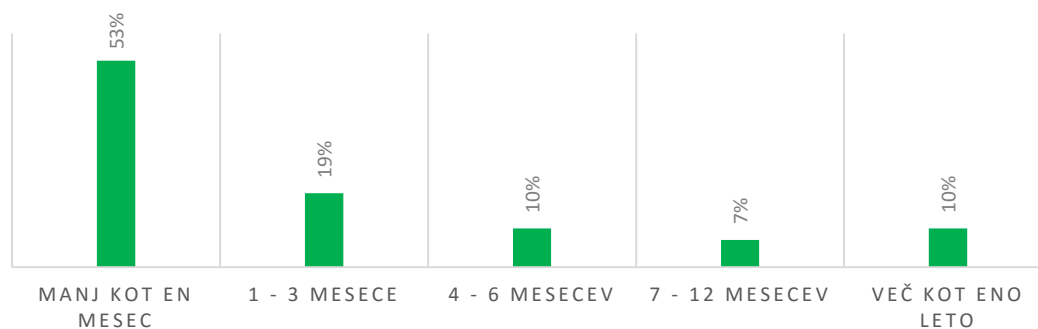
Največ mladih se na Zavod prijavi zaradi izteka zaposlitve in izgube študentskega statusa.

Med najpogostejšimi odgovori, da se mladi prijavijo na Zavod zaradi izteka zaposlitve (38%) in izgube študentskega statusa/prekinitve šolanja (30%), je tudi zaključek izobraževanja (28%). Manjši delež mladih (3%) je navajalo druge razloge, kjer prevladujeta razloga, da bi imeli boljše možnosti za zaposlitev (programi za zaposlovanje) in porodniški dopust oz. njegov iztek. Mladi se tako na Zavod prijavljajo tudi zaradi selitve v Slovenijo ali tujino, socialne pomoči in drugih ugodnosti ter zaradi zahtev delodajalcev.

Trajanje brezposelnosti pred prijavo na Zavodu

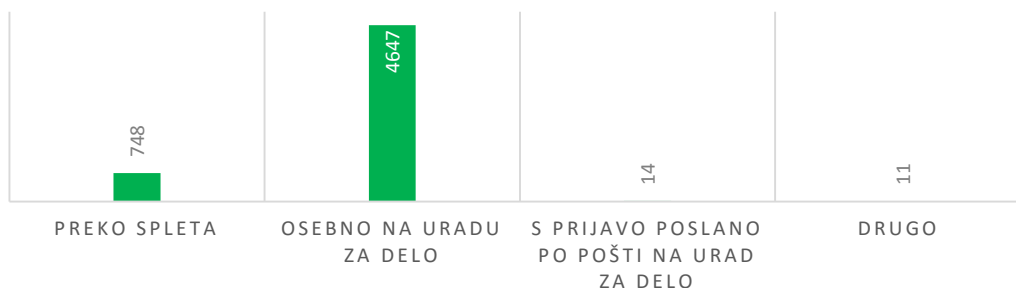
Mladi se največkrat v manj kot mesecu dni po nastanku brezposelnosti prijavijo na Zavod.

Več kot polovica mladih (od 5444 vprašanih) se je na Zavod prijavilo v manj kot mesecu dni po nastanku brezposelnosti. Ostali dve desetini (oz. 19%) se jih je prijavilo na zavod v roku do 3 mesecev in ena desetina (10%) v roku 6 mesecev. Ostalih 7% mladih je čakalo s prijavo na Zavod do enega leta od nastanka brezposelnosti, več kot eno leto je bilo brez prijave v evidenci Zavoda 10% vprašanih mladih.

Način prijave na Zavod

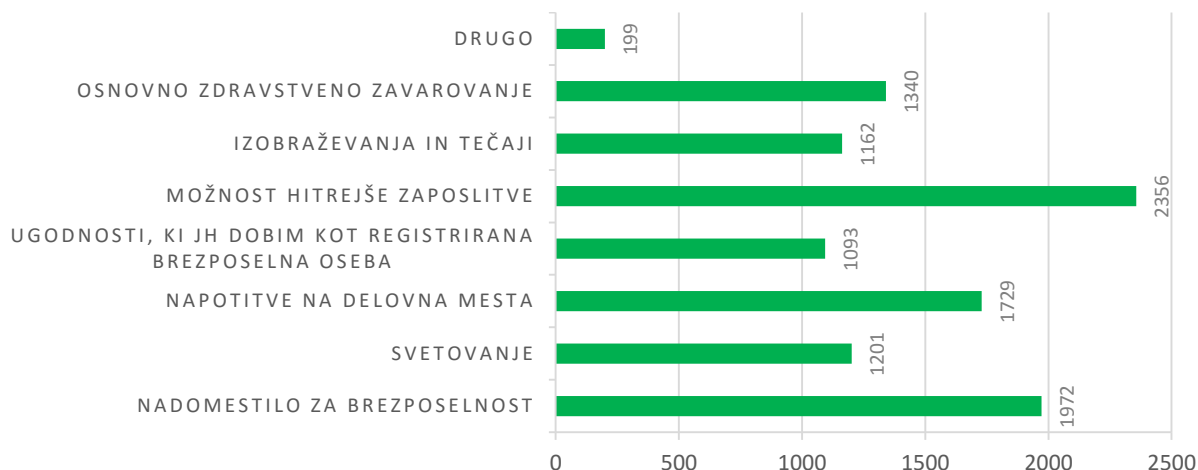
Najpogostejši način prijave mladih brezposelnih na Zavod je še vedno osebno na okencu Urada za delo

Mladi brezposelni še vedno najpogosteje oddajajo svojo prijavo v evidenco brezposelnih ali iskalcev zaposlitve osebno na Uradu za delo (86%). Preko spleta je svojo prijavo na Zavod oddalo 14% vprašanih, kjer so trije anketiranci, ki so opravili prijavo na tak način povedali, da preko spleta ni bilo mogoče podati popolne prijave in so se morali še vedno zglasiti osebno na Uradu za delo.

Vzroki za prijavo na Zavod

Mladi s prijavo na Zavod za zaposlovanje še vedno upajo na možnost hitrejše zaposlitve.

Pri tem vprašanju so anketirani lahko izbrali do 3 odgovore, kjer je bil največkrat (v 43%) izbran odgovor, da je anketiranega k prijavi na Zavod spodbudila možnost hitrejše zaposlitve. Sledijo spodbude v obliki nadomestila za brezposelnost (36%), napotitve na delovna mesta (32%), plačilo osnovnega zdravstvenega zavarovanja (25%) in druge ugodnosti, ki jih dobi registrirana brezposelna oseba (20%). Med vzroki za prijavo so tudi svetovanje (22%), izobraževanja in tečajji (21%) in drugi vzroki (5%), med katerimi prevladujejo vzroki za pridobitev subvencije za zaposlitev in doseganje pogojev za prijavo na ukrepe in razpise za zaposlovanje (99 anketiranih).

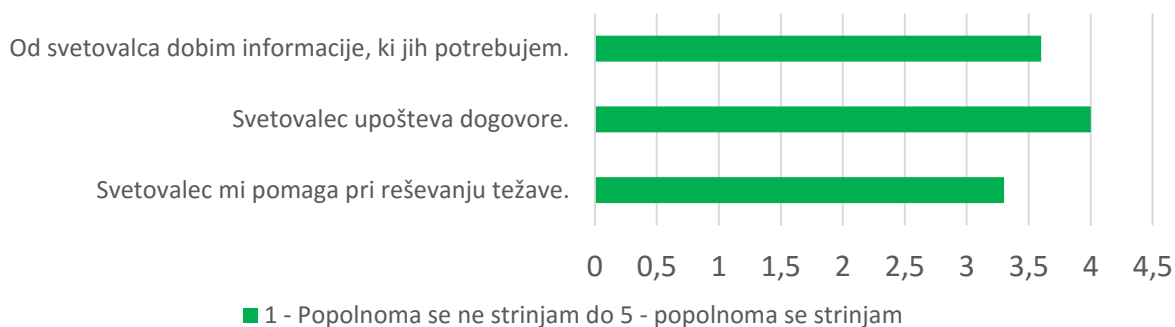

Svetovanje

Sklop vprašanj, ki so zadevala svetovanje na Zavodu in zaposlitveni načrt je v vprašalnik prispeval Zavod RS za zaposlovanje.

Ocena svetovalca

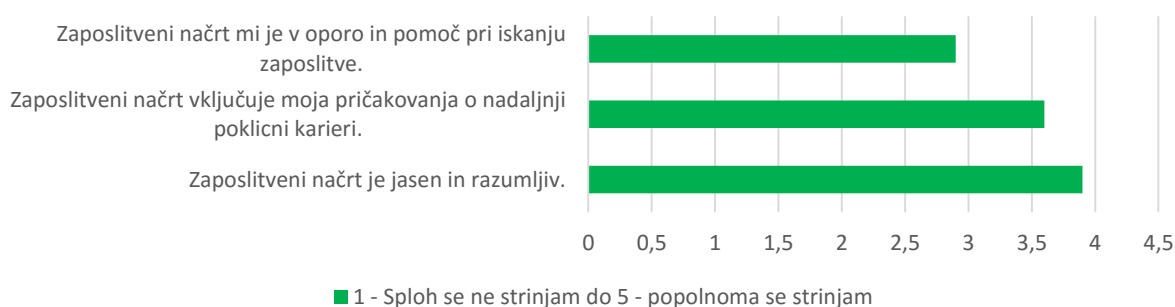
Mladi na splošno podpora svetovalca na Zavodu ocenjujejo s povprečno oceno **3,2**.

Na vprašanja o strinjanju anketiranih s trditvami o svetovalcu, s katerim so mladi imeli ali še imajo na Zavodu največ stika je odgovarjalo 86 % vseh anketiranih (na zadnje vprašanje 88 %). Pri tem mladi najvišjo oceno (v povprečju 4) dali trditvi, da svetovalec upošteva dogovore, nekoliko slabše pa so ocenjevali (v povprečju 3,3) vlogo svetovalca pri reševanju težave. S povprečno oceno 3,6 so ocenili trditev, da od svetovalca dobijo informacije, ki jih potrebujejo.

Zaposlitveni načrt

Velika večina mladih, ki se prijavi na Zavod podpiše s svetovalcem zaposlitveni načrt, ki jim ni nujno v oporo pri iskanju zaposlitve.

Od vseh anketiranih, ki so odgovarjali na to vprašanje (5444) jih je kar 86% pritrdilo, da so s svetovalcem v času prijave na Zavod podpisali zaposlitveni načrt. Ti anketirani so v sledečem vprašanju najvišje ocenili trditev, da je njihov zaposlitveni načrt jasen in razumljiv (povprečna ocena 3,9), nekoliko manj so prepričani, da vključuje njihova pričakovanja o nadaljnji poklicni karieri (povprečna ocena 3,9). Najslabše so ocenili trditev, da jim je njihov zaposlitveni načrt v oporo in pomoč pri iskanju zaposlitve (povprečna ocena 2,9).

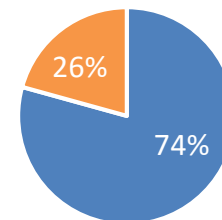

Poznavanje programa Jamstvo za mlade

Manj kot tretjina mladih pozna program Jamstvo za mlade.

Na vprašanje: »Ali poznaš program Jamstvo za mlade« je **pritrnilno** odgovorila manj kot tretjina anketiranih mladih – **1406 ali 26%**.

Manj kot vsak tretji mlad posameznik, ki smo ga zajeli v anketi torej pozna program, medtem pa **skoraj 74% mladih** (3978 vprašanih) **programa ne pozna**.

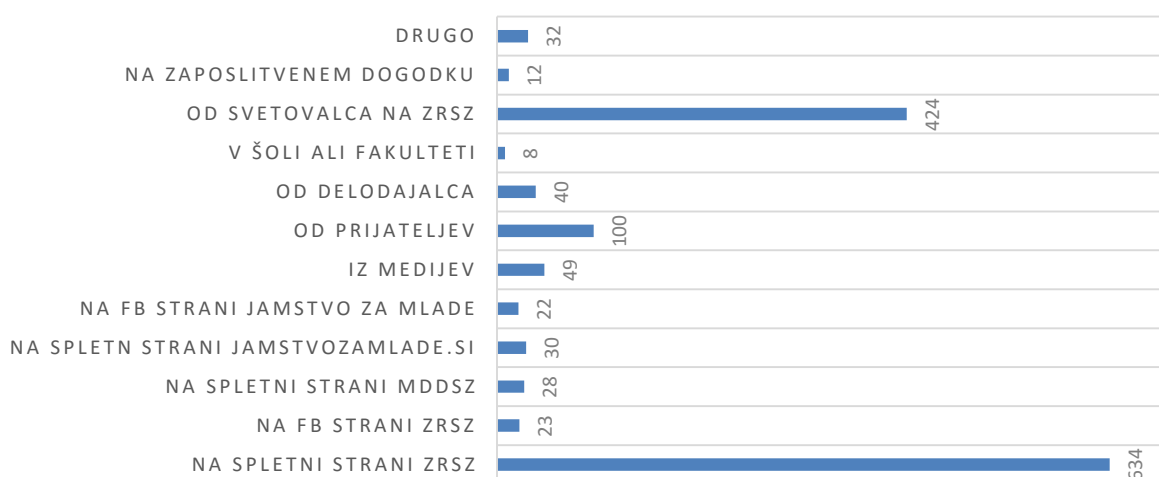
■ Ne ■ Da

Iz rezultatov odgovorov na to vprašanje lahko sklepamo, da je informiranost mladih o programu slaba in bo potrebno še več napora vložiti v informiranje mladih o programu in njegovih ukrepih v prihodnosti.

Hkrati smo skozi analizo odprtih vprašanj o mnenju o programu Jamstvo za mlade in ponudbah ter ukrepih na področju informiranja ugotovili, da so mladi mnenja, da je poznavanje programa slaba tudi na strani delodajalcev in svetovalcev na Zavodu. Pri slednjih gre predvsem za slabo prepoznavanje ustreznih ukrepov glede na posameznikovo znanje in področje izobrazbe. Kljub temu so svetovalci na Zavodu na 2. mestu po rezultatu na vprašanje, kje so mladi dobili informacije o programu Jamstvo za mlade.

Mladi najpogosteje dobijo informacije o programu Jamstvo za mlade na Zavodu za zaposlovanje.

KJE SI IZVEDEL ZA PROGRAM JAMSTVO ZA MLADE?

Na vprašanje so odgovarjali tisti mladi, ki so na prehodno vprašanje odgovorili pritrnilno, torej, da poznajo program Jamstvo za mlade, teh je bilo 1402.

Kar tri četrte mladih je za program Jamstvo za mlade izvedela preko Zavoda, bodisi preko njihovih svetovalcev (30%), bodisi preko spletne strani Zavoda (45%), ki je z novo spletno stranjo namenjeno mladim in ukrepom Jamstva za mlade tako pripomogel k boljšem informiranju mladih o ukrepih, ki so na voljo. Slabše se je pri tem vprašanju odrezalo **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti**, kjer so informacije na njihovi spletni strani nepregledne in mladim neprijazne.

Na tretjem mestu sledijo **prijatelji** (3%), kot informatorji o programu, naslednji so **mediji** s 3% (med njimi TV Slovenija, 24ur, rtvslo.si, VAL202, Radio prvi) in **delodajalci** (1%). Svoj prispevek k informiranju so v manjšem delu prispevale tudi **mladinske organizacije** preko svojih spletnih in facebook strani Jamstvozamlade.si in njihovih e-novic (6%). Vsekakor je pri vseh omenjenih še veliko prostora za okrepitev informiranja in večji prispevek k ozaveščenosti mladih o programu Jamstvo za mlade.

Mnenje mladih o programu Jamstvo za mlade

Program pozitivno ocenjuje nekaj več kot polovica mladih, skoraj tretjina ga ocenjuje negativno.

Mlade smo v anketi povprašali po njihovem splošnem mnenju o programu Jamstvo za mlade. Šlo je za odprti tip vprašanja, na katerega smo dobili 800 odgovorov, ki smo jih po opravljeni analizi razdelili v 7 skupin glede na izraženo mnenje:

- *Pozitivno splošno* – 45% ali 358 odgovorov
- *Pozitivno konkretno* – 8% ali 62 odgovorov
- *Negativno splošno* – 11% ali 88 odgovorov
- *Negativno konkretno* – 18% ali 147 odgovorov
- *Nevtralno* – 13% ali 105 odgovorov
- *Predlogi* – 4% ali 30 odgovorov
- *Ostalo* – 1% ali 10 odgovorov

Na podlagi analize odgovorov lahko ugotovimo, da ima **53% mladih o programu Jamstvo za mlade pozitivno mnenje**, **29 % mladih ima negativno mnenje** o programu, **13% ima nevtralno mnenje**. Na vprašanje je odgovarjalo 14% vseh mladih, ki so bili vključeni v anketo.

Pozitivno mnenje

Program nudi možnosti za pridobitev novih znanj in izkušenj, ki koristijo mladim pri iskanju zaposlitve. Omogoča možnost, da se mladi predstavijo delodajalcu in si tako povečajo možnosti za nadaljnjo zaposlitev. Ukrepi omogočajo spoznavanje novih ljudi in vključitev v okolje ter tako motivacijo in samozavest, da so aktivni.

Mladi, ki so pozitivno odgovarjali na to vprašanje menijo, da je program dober predvsem za prve iskalce zaposlitve, ki jim lahko omogoči večjo zaposljivost s pridobivanjem prvih delovnih izkušenj, ki mladim primanjkujejo in so zato na trgu dela v slabšem položaju od ostalih starostnih skupin.

Izpostavljajo, da se jim zdi program dober, vendar so skeptični do učinkovitosti njegovega izvajanja v praksi. Najbolj pozitivno mnenje imajo tisti mladi, ki so s pomočjo ukrepov tudi dobili zaposlitev. Drugi, ki imajo še vedno optimistično mnenje o programu pa hkrati omenjajo nekatere slabosti, kot so starostne omejitve in drugi pogoji za vključitev v ukrepe, kjer je najpogosteje omenjen pogoj trajanja prijave v evidenci brezposelnih oseb na Zavodu; premajhna seznanjenost delodajalcev z ukrepi; prekratko trajanje ukrepov in pomanjkanje dolgoročnih ukrepov in učinkov na zaposlovanje mladih.

V svojih odgovorih mladi izpostavljajo nekatere ukrepe, ki so jih prepoznali kot dobre, med katere sodijo Prvi izziv, Delovni preizkus, Usposabljanje na delovnem mestu, Iz faksa takoj praksa in Oprostitev plačila prispevkov pri zaposlitvi za nedoločen čas.

Veliko mladih kljub pohvali programu izpostavlja, da je za zaposlitev in vključitev potrebno tudi lastnega truda brezposelnih, da se primerno informirajo o ukrepih in aktivno pristopijo k iskanju zaposlitve.

IZBRANI ODGOVORI

Gre za zelo dober projekt, ki mi je nenazadnje pomagal do prvih rednih delovnih izkušenj.

Vsekakor bi program moralo poznati še več mladih, ne samo zaradi možnosti zaposlovanja, pač pa tudi drugih nudenih opcij. Če bo program uspešen in bodo številke spodbudne, bi EU morala za projekt nameniti še več denarja. (zaposlen, 27 let)

Želim, da bi tudi delodajalci v javnem sektorju lahko bili oproščeni plačila prispevkov, saj bi se v tem primeru bolj odločali za mlajše od 30 let. (še vedno na Zavodu, 27 let)

Glede na visoko stopnjo brezposelnosti med mladimi, mi je z jamstvom bila omogočena lažja zaposlitev za nedoločen čas, kar mi v teh časih ogromno pomeni. (zaposlena, 30 let)

Krasen začetek, a potrebna je bolj korenita sprememba k samemu pristopu zaposlovanja. (študentka, 24 let)

Ideja je super, ampak se mora v prvi vrsti vsak sam potruditi, da poišče potencialne delodajalce in poskusi dobiti termin za razgovor. (zaposlen, 28 let)

Dobila sem pogled in izkušnje tudi o drugi izobrazbi oz. poklicu. (zaposlena, 26 let)

Dobra priložnost da se premakneš iz vsakdanjega življenja in spoznaš možnosti, ki obstajajo. (zaposlen, 29 let)

Negativno mnenje

Mladi negativno ocenjujejo učinek programa na zaposlenost mladih. Kritični so do zapletenih postopkov prijave in vključitve. Opozarjajo, da so tečajji in usposabljanja večkrat neuporabni in neustrezni, glede na področje in stopnjo izobrazbe mladih in so neprilagojeni posameznikom. Kritični so do ravnanja tistih delodajalcev, ki kratkotrajna usposabljanja izkoriščajo le za nadomeščanje dopustov ali koriščenje subvencije.

Mladi v svojih negativnih splošnih ocenah do programa pogosto odgovarjajo, da niso dobili priložnosti za vključitev, da so ukrepi premalo promovirani med delodajalci, da le-ti pogosto niso zainteresirani in so pozitivni učinki vse preveč odvisni od iskalca zaposlitve. Kritično ocenjujejo trajanje in fleksibilnost ukrepov ter birokracijo, ki je prisotna pri postopkih vključitve v program.

Veliko mero kritike mladi v odgovorih namenjajo delodajalcem, ki po njihovem mnenju ukrepe izkoriščajo za koriščenje subvencije za pridobivanje brezplačne delovne sile in nadomeščanje dopustov, po izteku ukrepa pa mlade osebe ne zaposlijo, čeprav naj bi izpolnila vsa pričakovanja.

Mladi pogosto poudarjajo, da program ne rešuje realnih problemov, torej pomanjkanja delovnih mest in priložnosti za mlade. Želijo dolgotrajnih ukrepov oz. zaposlitev in stalnih ukrepov, saj se je dogajalo, da so se ukrepi v preteklosti predčasno zaključili ali pa se mnogi mladi kljub izpolnitvi pogojev, niso mogli več vključiti, saj ukrepov preprosto ni bilo na voljo, čeprav so bili v programu Jamstvo za mlade.

Med negativnimi odgovori najdemo tudi takšne, ki so namenjeni slabemu svetovanju in informiranju na Zavodu. Želijo si bolj pestre ponudbe izobraževanj in usposabljanj in več individualne in poglobljene obravnave posameznikov.

IZBRANI ODGOVORI

Ukrepov je še vedno bistveno premalo, zaposlitve v javnem sektorju (šolstvo) so za mlade praktično nemogoče! (še vedno na Zavodu, 27 let)

Preveč nepotrebne birokracije, delodajalec, preden izpolnila vsa papirologijo, že izgubi volje, da bi zaposlil mlada iskalca zaposlitve /.../. (še vedno na Zavodu, 28 let)

Ne rešuje realnih problemov, torej pomanjkanja delovnih mest in priložnosti za mlade. (še vedno na Zavodu, 28 let)

Izključevanje (s tem ko se vključiš v npr. usposabljanje na delovnem mestu, se v drugega kasneje več ne moreš vključiti) ukrepov znotraj programa bi lahko bilo bolj prilagodljivo. (zaposlena, 29 let)

Moje mnenje ni najboljše, ker moraš sam poiskati delodajalca. ki ti omogoča delovni preizkus ali usposabljanje na delovnem mestu. Sama, kljub trudu in pisanju prošnji potencialnim delodajalcem, nisem našla delodajalca. /.../ Menim, da bi Zavod lahko pri tem pomagal in mlade napotil k delodajalcem, ki so se pripravljene odzvati javnemu povabilu za omenjena ukrepa. (še vedno na Zavodu, 27 let)

Program ne vključuje vseh zaposlitvenih panog, kjer bi lahko dobil zaposlitev. (še vedno na Zavodu, 29 let)

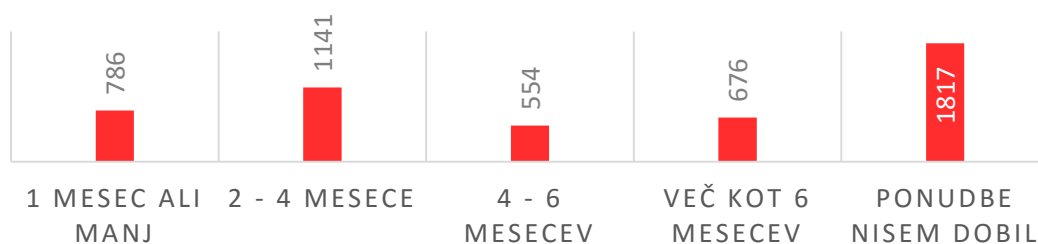

Ponudbe Jamstva za mlade

V povprečju so mladi dobili skoraj dve ponudbi za vključitev v tečaje ali usposabljanje ali zaposlitev v ukrepe, ki so jih ocenili povprečno. Pri tem velika večina mladih ni zavrnila nobene ponudbe.

Trajanje od prijave na Zavod do prejema ponudbe

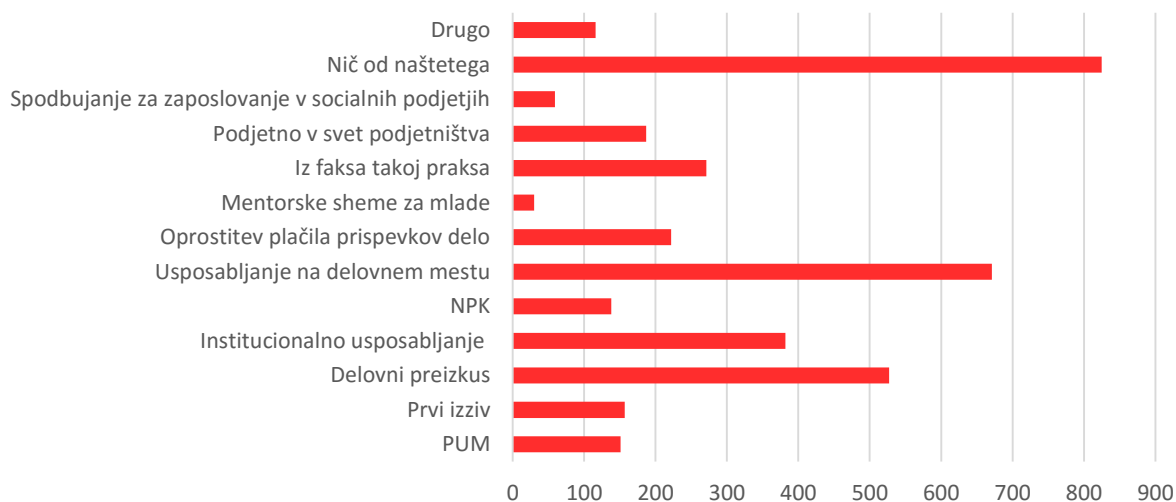
Skoraj 4 od 10 mladih ponudbe za vključitev niso dobili.

Mlade smo v tem sklopu vprašani spraševali o ponudbah za vključitev v tečaje oz. izobraževanja, usposabljanje ali zaposlitev. Pri tem ugotavljamo, da od 4974 vprašanih, 37% anketiranih mladih ponudbe za vključitev v ukrepe Jamstva za mlade ni dobilo, 23% mladih je prejelo ponudbo za vključitev 2-4 mesece po prijavi na Zavodu, 16% pa je na priložnost čakalo manj kot mesec dni. Več kot 4 mesece je na ponudbo čakalo 11% vprašanih, 16% jih je čakalo več kot 6 mesecev. **Temeljni namen Jamstva za mlade**, da se vsakemu mlademu brezposelnemu v štirih mesecih ponudi zaposlitev, pripravništvo, vrnitev v izobraževanje ali nadaljnje usposabljanje tako **ni bil dosežen pri 62% ali skoraj dveh tretjinah anketiranih mladih.**

Vrsta ponudbe

Mladim je bila najpogosteje ponujena vključitev v ukrepe Usposabljanja na delovnem mestu, Delovni preizkus in v različne tečaje oz. izobraževanja.

Pri vprašanju o vrsti ponudbe, ki je bila mladim ponujena, je bilo mogoče izbrati več odgovorov. Na vprašanje je odgovarjalo 2957 anketiranih oz. polovica vseh vključenih v anketo, ki so podali 3736 odgovorov, kar pomeni, da so v povprečju izbrali 1,3 odgovore na anketiranca/ko. Pri vprašanju koliko ponudb za vključitev so prejeli je povprečje prejetih ponudb znašalo 1,8 ponudbe na anketirano osebo. Ugotavljamo, da so **anketirani mladi v povprečju od Zavoda dobili 1 do 2 ponudbi za vključitev v ukrepe Jamstva za mlade.**

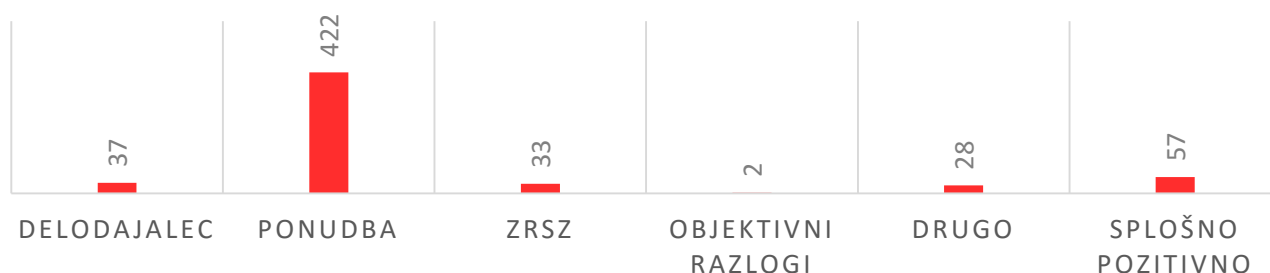
Ponudbe so se najpogosteje nanašale na vključitev v ukrep Usposabljanje na delovnem mestu (18%), Delovni preizkus (14%), Institucionalno usposabljanje – tečaji, izobraževanja (10%), Iz faksa takoj praksa (7%), Oprostitev plačila prispevkov delodajalca (6%), Podjetno v svet podjetništva (5%). Mnogo anketiranih v naštetih ukrepih ni prepoznalo tistih, za katere so prejeli ponudbo, tej je 22%.

Zadovoljstvo mladih s ponudbo

Mladi srednje zadovoljni s ponudbo za vključitev v ukrepe Jamstva za mlade.

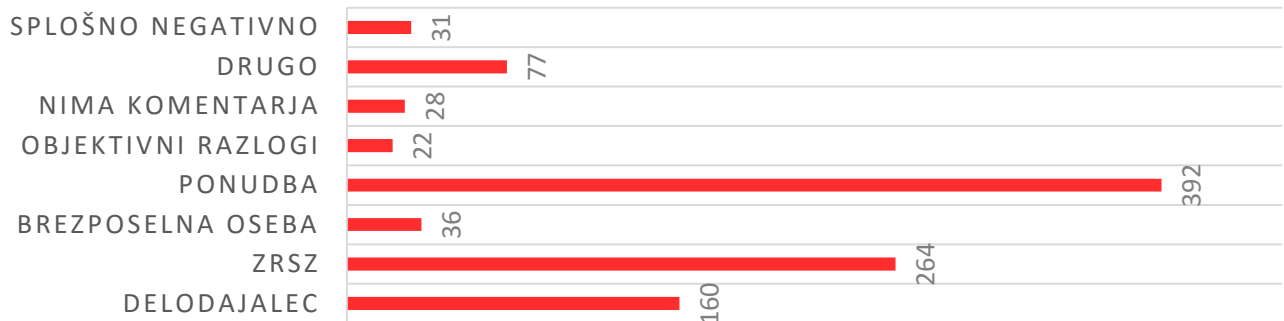
Ponudbo, ki so jo prejeli, so mladi na drsniku od 1-popolnoma nezadovoljen do 10-popolnoma zadovoljen v povprečju ocenili z **oceno 5,7**. To pomeni, da so bili mladi v povprečju srednje zadovoljni s ponudbo. Zanimiva razlika in slabša ocena se pojavi pri analizi podvprašanja »Zakaj so mladi tako zadovoljni oz. nezadovoljni s ponudbo?«, kjer je bil delež negativnih odgovorov višji – 58% ali 974, medtem ko je bilo pozitivnih odgovorov manj, le 35% ali 579. 7% odgovorov ni bilo mogoče uvrstiti v nobeno kategorijo.

Pozitivni odgovori zadovoljstva s ponudbo:

Največji delež (73%) v razlogih za pozitivno mnenje mladih o prejeti ponudbi je na strani ponudbe same, kjer največji delež pozitivnih odgovorov predstavlja ustrezna vsebine ponudbe in njena izvedba, sledi učinek ponudbe v zaposlitev. Mladi pozitivno ocenjujejo tudi, da so imeli možnost pridobiti nova znanja in izkušnje ter se predstaviti delodajalcu. Drugi razlogi za zadovoljstvo so še na strani Zavoda (6%) zaradi ustreznega svetovanja in obveščanja ter na strani delodajalca (6%) zaradi ustreznega programa usposabljanja za pridobivanje novih znanj.

Negativni odgovori zadovoljstva s ponudbo:

Če je vsebina ponudbe dobila največ pozitivnih odgovorov, na drugi strani prejema tudi največ odgovorov, ki kažejo na nezadovoljstvo mladih s ponudbo za vključitev. 40% vseh negativnih odgovorov se je nanašalo na vsebino ponudbe zaradi neuporabnosti vsebine ali neustreznih tečajev/usposabljanj/zaposlitev, zaradi prekratkega trajanja, premajhne izbire ali celo neizvedbe. Negativno so ocenili ponudbe, ki niso prinesle zaposlitve.

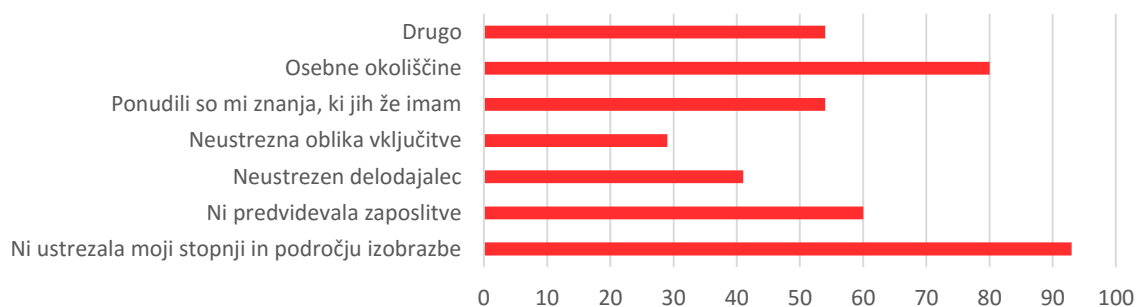
Na drugem mestu z 27% vseh negativnih odgovorov so se uvrstili razlogi na strani ZRSZ, kjer mladi odgovarjajo, da bodisi ponudbe niso dobili, bodisi so si delodajalca/ukrep poiskali sami. Kritični so do svetovanja in obveščanja ter samih postopkov in pogojev za prijavo.

16% negativnih odgovorov je v razlogih na strani delodajalca, kjer mladi poročajo o izkoriščanju subvencij, vnaprej dogovorjenih zaposlitvah, neplačanih prispevkov in slabem plačilu. Nezadovoljni so s slabim interesom in informacijami delodajalcev do ukrepov v programu. Manj pogosti so odgovori, ki so vzrok za nezadovoljstvo in so povezani z razlogi na strani brezposelne osebe ali drugih objektivnih razlogov (lokacija, starostna omejitev, zdravstveno stanje).

Zavrnitev ponudbe

Velika večina mladih ni zavrnila nobene ponudbe.

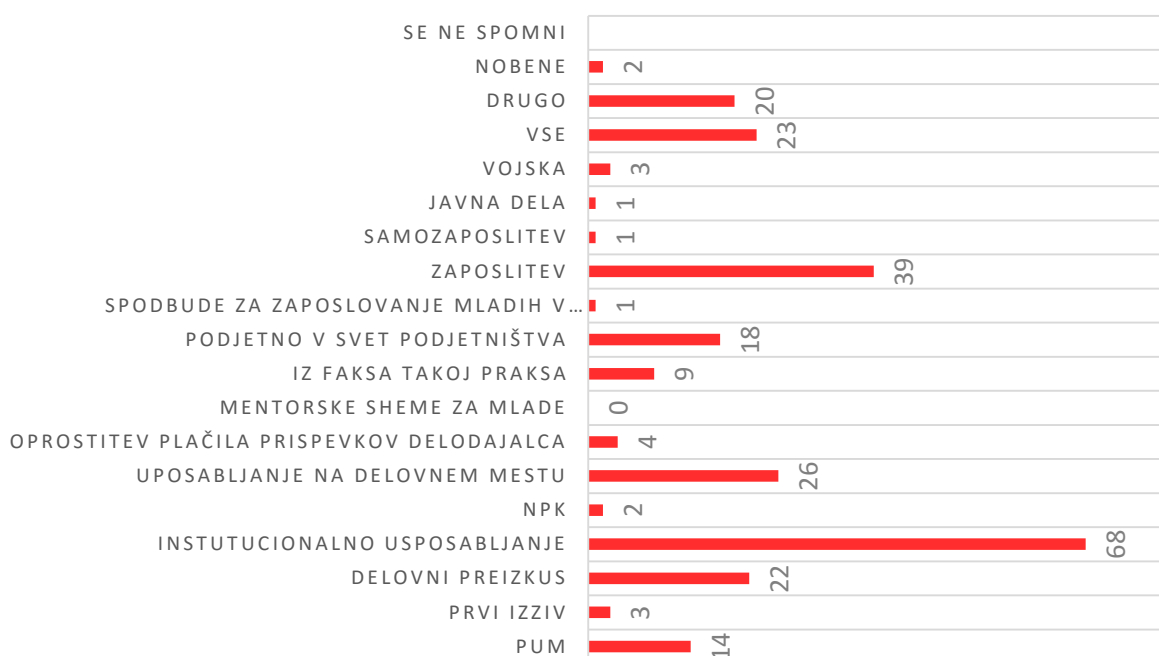
Zakaj si zavrnil/a ponudbo za vključitev?

Na vprašanje »Ali si katero od ponudb za vključitev zavrnil?« je odgovarjalo 2.958 anketiranih oz. polovica vključenih v anketo. Le **14% jih je odgovorilo, da so zavrnilo katero od ponudb za vključitev**, medtem ko velika večina – **86% ni zavrnila nobene ponudbe za vključitev**. Med tistimi, ki so odgovorili, da so zavrnilo katero od ponudb je bil najpogosteje (v 21%) razlog, da ponudba ni ustrezala stopnji in področju izobrazbe. Sledijo osebne okoliščine (17%), ponudba ni bila zaposlitev (15%), ponujena so bila znanja, ki jih je že imel/a (13%). Kot manj pogost vzrok je neustrezen delodajalec (8%) in neustrezna oblika vključitve (5%).

KATERO PONUDBO SI ZAVRNIL/A?

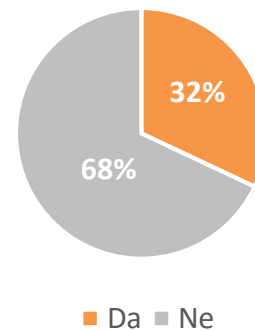
Najpogosteje so mladi zavrnilo ponudbo za vključitev v tečaje in izobraževanja – Institucionalno usposabljanje (26%), ponudbe za zaposlitev (15%), Usposabljanje na delovnem mestu (10%), Delovni preizkus (8%) in Podjetno v svet podjetništva (8%). Od vseh, ki so odgovorili pritrdilno, da so zavrnilo ponudbo za vključitev, jih je na vprašanje, katero ponudbo so zavrnilo odgovarjalo dve tretjini vseh vprašanih.

Ukrepi Jamstva za mlade

Vključenost v ukrepe

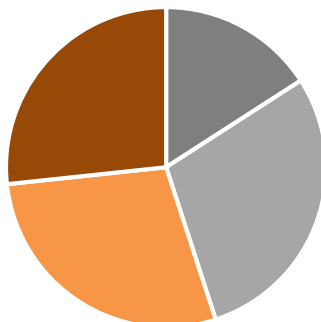
1 od 3 mladih je bil vključen v ukrepe Jamstva za mlade, najpogosteje v Usposabljanje na delovnem mestu.

Na vprašanje o vključenosti mladih v program Jamstvo za mlade je odgovarjalo 84% oz 4.869 vseh mladih, ki so bili vključeni v anketo. Ena tretjina jih je odgovorila, da so bili vključeni v katerega od ukrepov v Jamstvu za mlade, medtem ko je dve tretjini mladih odgovorilo, da niso bili vključeni v ukrepe. **Od dveh tretjinah vprašanih tj. 64% mladih, ki so dobili ponudbo za vključitev, se jih je v ukrepe vključila tretjina.**

Tiste mladi, ki so odgovorili pritrdilno, smo povprašali še v katere ukrepe so bili vključeni, kjer so lahko označili vse ustrezne (več) odgovorov. Od 1536 oseb, ki je odgovarjalo na vprašanje, smo dobili 1799 odgovorov, kar pomeni, da je 17% vprašanih podalo in bilo vključenih v več kot en ukrep. Najpogosteje, v skoraj 29% so bili vključeni v ukrep **Usposabljanje na delovnem mestu**, sledi **Delovni preizkus** (19%) in z 8% **Institucionalno usposabljanje**, **Iz faksa takoj praksa** in **Oprostitev plačila prispevkov**. Iz rezultatov lahko sklepamo, da sta bila **2 od 10 mladih vključena v izobraževanja in tečaje**, **5 jih je bilo vključenih v usposabljanje**, **3 pa v zaposlitev**. Podrobneje smo mlade o njihovem mnenju o posameznih ukrepih povprašali, glede na to, kateri odgovor oz. ukrep so označili.

Koliko časa je preteklo od prijave na Zavod do vključitve?

■ manj kot 1 mesec ■ 1 - 3 mesece
■ 4 - 6 mesecev ■ več kot 6 mesecev

Od vseh, ki so bili vključeni v ukrepe, se jih je 45% vključilo v roku 3 mesecev od prijave na Zavod (16% v manj kot 1 mesecu; 29% v roku od 1 do 3 mesecev). Več kot polovica, tj. 55% se jih je v ukrepe vključila po najmanj 4 mesecih od prijave na Zavodu, od tega 27% po več kot 6 mesecih od prijave za Zavod.

PUM – Projektno učenje za mlajše odrasle

O ukrepu je na Zavodu dovolj informacij, sam ukrep mi ni pomagal, da sem našel službo.

Na poglobljena vprašanja oziroma trditve o ukrepu je odgovarjalo 111 mladih v anketi. Mladi najboljše ocenjujejo trditve, da so na Zavodu dobili dovolj informacij, kako se lahko vključijo v program (povprečna ocena 3,8). Prav tako se v povprečju (ocena 3,4) strinjajo, da jim je program dal motivacijo za dokončanje šole ali službo, kjer so se naučili veliko novega in koristnega. Manj pa se strinjajo, da jim je program pomagal pri odločitvi o izbiri poklica (povprečna ocena 2,8) in pri iskanju zaposlitve (povprečna ocena 2,2).

Izbrane izkušnje in predlogi mladih o PUM-u:

»S tečajem tujega jezika sem osvojila pasivno znanje nemščine. Program PUM mi je pomagal, da sem dokončala šolanje in ga potem tudi nadaljevala.«
nezaposlena, ni prijavljena na Zavodu, 28 let

»Veliko smo se naučili in spoznali veliko novih prijateljev.«
Še vedno na Zavodu, 24 let

»Nove izkušnje, nova motivacija in drugačen pogled v naprej«
Nezaposlena, ni prijavljena na Zavodu, 22 let

»Izboljšati učinkovitost programa.«
zaposlena, 29 let

»Razdelila bi vključene v dve skupini, jaz sem imela nekaj težav, ker preprosto nismo z vsemi na enakem nivoju inteligence.«
zaposlena, 20 let

»Program bi bil lahko bolj aktiven in prilagodljiv za udeležence.«
zaposlen, 27 let

Prvi izziv

Z ukrepom so mladi dobili zaposlitev z rednim plačilom, za katero so prepričani, da je brez subvencije ne bi dobili.

Najvišje povprečje strinjanja pri tem ukrepu mladi dodeljujejo trditvi o redno zagotovljenem plačilu (povprečna ocena 4,4). V veliki meri se tudi strinjajo, da so se v času vključitve veliko naučili (povprečna ocena 4) in da jih delodajalec brez subvencije ne bi zaposlil (povprečje 4,1). Nekoliko manj se strinjajo s trditvami, da je zaposlitev ustrezala njihovi stopnji in področju izobraževanja (povprečna ocena 3,4) in trditvi, da jim je delodajalec zagotovil mentorja in dovolj uvajanja (povprečna ocena 3,5). Na trditve je odgovorjalo 114 mladih od 127 mladih, ki so v anketi odgovorili, da so bili vključeni v ta ukrep.

Izbrane izkušnje in predlogi mladih pri ukrepu Prvi izziv:

»Finančna varnost v tistem času, na podlagi redne zaposlitve sem lahko vzela manjši stanovanjski kredit in bila kasneje upravičena do porodniškega nadomestila.«

na porodniški, 29 let

»Zelo veliko sem se naučila, saj so to bile moje uradne delovne izkušnje; šlo je samo za nadomeščanje porodniškega dopusta, v nasprotnem primeru bi me delodajalec lahko redno zaposlil, gre za manjše podjetje, zato tudi ni bila možna nadaljnja zaposlitev.«

zaposlena, 30 let

»Preverjanje delodajalcev, vključenih v ukrepe in evalvacija delodajalca s strani (brezposelne) osebe vključene v ukrep..«

Še vedno na Zavodu, 30 let

»Predolgo traja cel postopek. CCA 2 MESECA OD PRIJAVE DO ZAPOSLOTIVE.«

zaposlena, 26 let

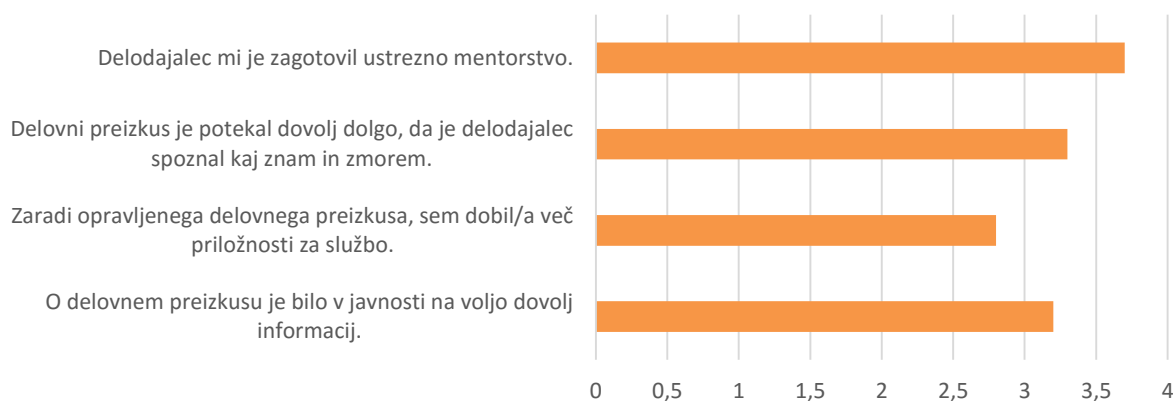
»Bolj jasne napotke za nas, ki smo se v to vključili«

zaposlena, 26 let

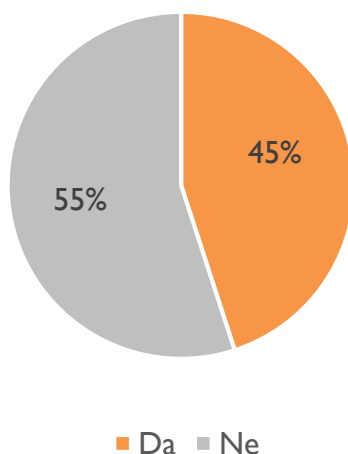
Delovni preizkus

Med delovnim preizkusom je delodajalec mladim zagotovil ustrezno mentorstvo, a po zaključku ne nujno zaposlitve bodisi zaradi pomanjkanja dela ali finančnih nezmožnosti.

Od 335 mladih, ki so odgovorili, da so bili vključeni v ta ukrep, jih je 301 do 312 odgovarjalo na podrobnejše trditve o ukrepu. Strinjali so se v večji meri, da jim je delodajalec tekom ukrepa zagotovil ustrezno mentorstvo (povprečna ocena 3,7), manj so se strinjali, da je ukrep trajal dovolj dolgo, da je lahko delodajalec spoznal njihove sposobnosti za delo (povprečna ocena 3,3) in o tem, da je bilo v javnosti dovolj informacij o tem ukrepu (povprečna ocena 3,2). Najnižjo oceno strinjanja (povprečje 2,8) pa so dodelili trditvi, da so zaradi ukrepa dobili več možnosti za zaposlitev.

Pri nekaterih izbranih ukrepih usposabljanja smo anketirane mlade podrobneje vprašali, ali so po zaključku dobili zaposlitev pri delodajalcu, kjer so opravljali delovni preizkus. Tiste, ki so odgovorili, da zaposlitve niso dobili smo dodatno spraševali po njihovem mnenju, zakaj mislijo, da ponudbe za zaposlitev niso dobili.

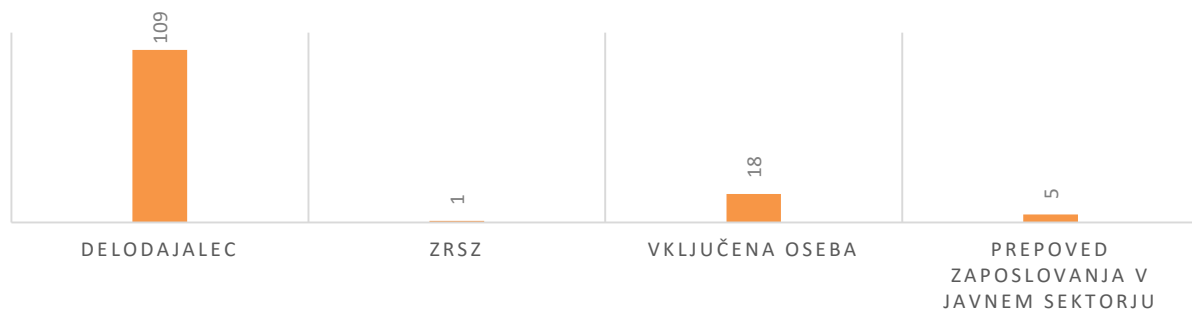
45% vprašanih mladih, tj. 141 mladih je po zaključku delovnega preizkusa dobilo ponudbo za zaposlitev. Nekaj več kot polovica – 55% ali 172 mladih te ponudbe ni dobilo.

144 mladih, ki niso dobili ponudbe za službo je odgovarjalo zakaj mislijo, da jim delodajalec ni ponudil službe. Na podlagi odgovorov, smo vzroke razdelili na 4 skupine:

- Vzroki na strani delodajalca
- Vzroki na strani Zavoda
- Vzroki na strani same osebe
- Prepoved zaposlovanja v javnem sektorju.

Mladi večinoma menijo (76%), da so vzroki za to, da jim delodajalec po zaključku vključitve v ukrep Prvi izziv ni ponudil službe, na strani delodajalca samega. Menijo, da delodajalci bodisi niso imeli finančnih zmožnosti, da bi zaposlili vključene, bodisi ni bilo dovolj dela oz. potreb po novem delovnem mestu. Ena tretjina pa jih tudi meni, da je bil namen delodajalca le izkoristiti subvencijo Zavoda za krajšo kadrovske okrepitve. Na drugem mestu s 13% so vzroki na strani osebe same, ki se je bodisi zaposlila drugje, ali pa ni želela opravljati tega dela v nadaljevanju zaposlitve. 5 mladih je kot vzrok navedlo prepoved zaposlovanja v javnem sektorju.

Izbrane izkušnje in predlogi mladih z ukrepom Delovni preizkus:

»Na ta način mladi dobijo prakso, ki je sicer ne bi. Predlagam daljše časovno obdobje trajanja usposabljanja.«
zaposlena, 29 let

»Je lepo priti po dolgem času spet med ljudi in si širiti krog poznanstev.«
zaposlena, 26 let

»Da se spoznaš z delovnim okoljem in privadiš na način dela, pridobiš delovne izkušnje - če seveda sam vložiš voljo in energijo.«
Še vedno na Zavodu, 27 let

»Delala sem en mesec nekaj, kar me je vedno veselilo.«
zaposlena, 26 let

»Več spodbud za delodajalce, da te potem dejansko zaposlijo.«
zaposlena, 27 let

»Preprečevanje izkoriščanja delodajalcev. Ker v mojem primeru je Delovni preizkus bil točno to. Delodajalec že v začetku ni imel namena zaposliti, ne glede na to, kako zadovoljen je bil z mano...«
Še vedno na zavodu, 28 let

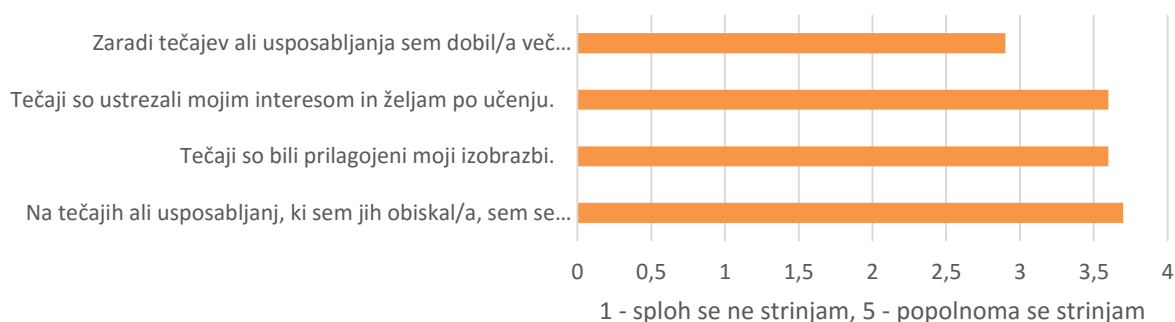
»Obvezo za delodajalce, da v določenem času obvestijo udeleženca delovnega preizkusa...na odgovor sem čakala skoraj 3 mesece«
Še vedno na zavodu, 27 let

Institucionalno usposabljanje

Mladi so se na tečajih in usposabljanjih naučili veliko novega, kar pa jim ni nujno prineslo tudi večjih možnosti za zaposlitev.

86 mladih je odgovorilo, da so bili vključeni v tečaje in usposabljanja znotraj ukrepa Institucionalno usposabljanje. Trditve jih je ocenjevalo 81. Pri tem se mladi strinjajo, da so se na tečajih, ki so jih obiskovali, naučili veliko novega (povprečna ocena 3,7), s povprečno oceno 3,6 so se strinjali, da so tečaji ustrezali njihovim interesom in željam ter so bili prilagojeni njihovi izobrazbi. Manj so se mladi strinjali, da so zaradi vključitve v te tečaje tudi dobili več možnosti za službo (povprečna ocena 2,9).

Izbrane izkušnje in predlogi mladih z vključitvijo v Institucionalno usposabljanje:

»V kolikor tečaj nemščine spada v te ukrepe, bi to izpostavila kot izredno dobro izkušnjo. Tečaj je bil zelo kvalitetno izveden.«

zaposlena, 25 let

»Pozitivna izkušnja predvsem s stališča socializacije in vključitve v družbo v času brezposelnosti.«

Še vedno na Zavodu, 28 let

»Pestřejša izbira programov, boljša selekcija kandidatov, ki se vključujejo v programe. Super bi bilo, da bi imel posamezni kandidat na voljo določen budget, ki bi ga lahko porabil za izobraževanje po svoji presoji.«

Še vedno na Zavodu, 29 let

»Vključen sem bil v 1. stopnjo tečaja ruščine. Želel bi si predvsem (hitre/čimprejšnje) vključitve v nadaljevalni tečaj, saj smo udeleženci začetnega tečaja pridobili samo osnovna znanja ruskega jezika, s čimer si nismo kaj prida povečali zaposlitvenih možnosti, zato se mi zdi popolnoma neučinkovito in zgrešeno, če udeleženci začetnih tečajev nimamo možnosti za izpopolnjevanje in nadgradnjo pridobljenega znanja, ki bi dejansko povečalo naše kompetence in zaposlitvene možnosti.«

nezaposlena, ni prijavljena na Zavodu, 28 let

»Skrajšal bi proces. Od dneva, ko prosiš svetovalko za določen tečaj do dneva ko zaključiš s tečajem.«

zaposlen, 19 let

Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK)

Mladi imajo na voljo veliko informacij za prijavo in primerno strokovno pomoč tekom postopka, a ne dovolj primernih dodatnih usposabljanj.

Na poglobljene trditve je odgovarjalo 103 – 115 mladih od 118 mladih, ki so odgovorili, da so bili vključeni v ta ukrep. Pri tem se v največji meri mladi strinjajo, da so na Zavodu dobili dovolj informacij za prijavo na ukrep (povprečna ocena 3,6) in da jim je bila tekom vključitve na voljo primerna strokovna pomoč (povprečna ocena 3,5). Srednje se mladi strinjajo, da je bil postopek pridobitve NPK enostaven (povprečna ocena 3,2), da so bila na voljo dodatna usposabljanja (povprečna ocena 3,1). Najmanj se vprašani strinjajo, da so po potrditvi poklica dobili več možnosti za službo (povprečna ocena 2,9)

Izbrane izkušnje in predlogi mladih z NPK:

»Sama možnost financiranja NPK je odlična priložnost, ker kot brezposelna nisem imela prihrankov, da bi se lahko udeležila tečajev. Tudi vprašalniki, ki sem jih morala rešiti s svetovalko, če je kvalifikacija primerna zame, da neko širino in nove ugotovitve, na katerih področjih bi še lahko iskala priložnosti.«
zaposlena, 25 let

»Dovolj časa in pravi učitelji in mentorji. sproščeno vzdušje in strokovnost. Dodala bi kakšno uro več prakse z namenom priprave na izpit in prednost za zaposlitev tistim, ki smo NPK uspešno zaključili.«
zaposlena, 28 let

»Da bi prej šel na izobraževanje da se nebi veliko čakalo na zavodu da se lahko vključiš v izobraževanje.«
Zaposlena, 23 let

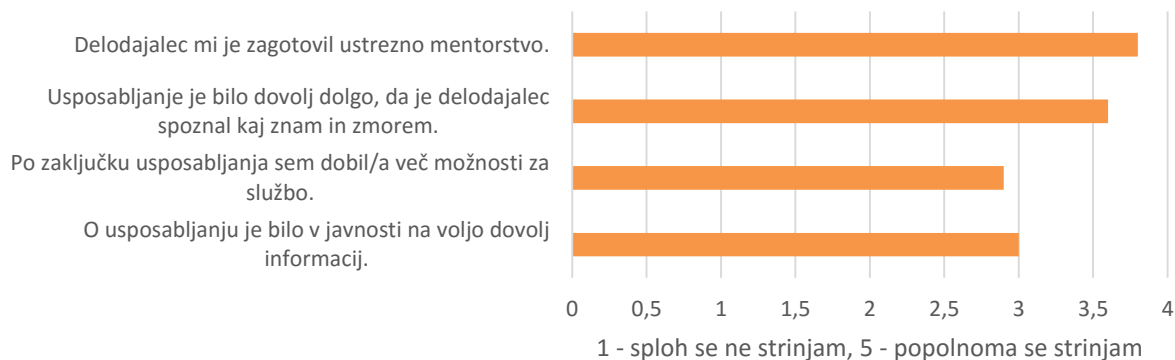
»Čim več prakse. saj samo to se danes išče.. teorijo dobimo v šoli , na spletu,...«
zaposlena, 21 let

»Boljše bi bilo, če bi bilo to v okviru sodelovanja z delodajalci in morebitno zaposlitvijo.«
Še vedno na Zavodu, 31 let

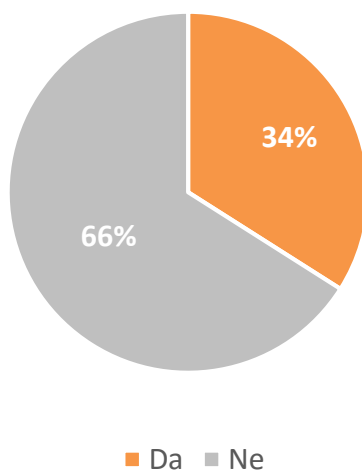
Usposabljanje na delovnem mestu

Delodajalci zagotavljajo ustrezno mentorstvo, a ne nujno zaposlujejo.

Na vprašanja je odgovarjalo med 482 in 494 mladih od skupno 525 anketiranih mladih, ki so odgovorili, da so bili vključeni v ta ukrep. Najvišjo oceno strinjanja mladi dajejo trditvi, da jim je bilo tekom vključitve v ukrep zagotovljeno ustrezno mentorstvo (povprečna ocena 3,8), strinjajo se tudi, da je bilo usposabljanje dovolj dolgo, da je delodajalec spoznal kaj znam in zmorem. Slabše se mladi strinjajo, da je bilo o ukrepu v javnosti dovolj informacij (povprečna ocena 3), še manj pa, da so po zaključku usposabljanja dobili več možnosti za službo (povprečna ocena 2,9).

Tudi pri tem ukrepu smo anketirane mlade podrobneje vprašali, ali so po zaključku dobili zaposlitev pri delodajalcu, kjer so opravljali usposabljanje. Tiste, ki so odgovorili, da zaposlitve niso dobili smo dodatno spraševali po njihovem mnenju, zakaj mislijo, da ponudbe za zaposlitev niso dobili.

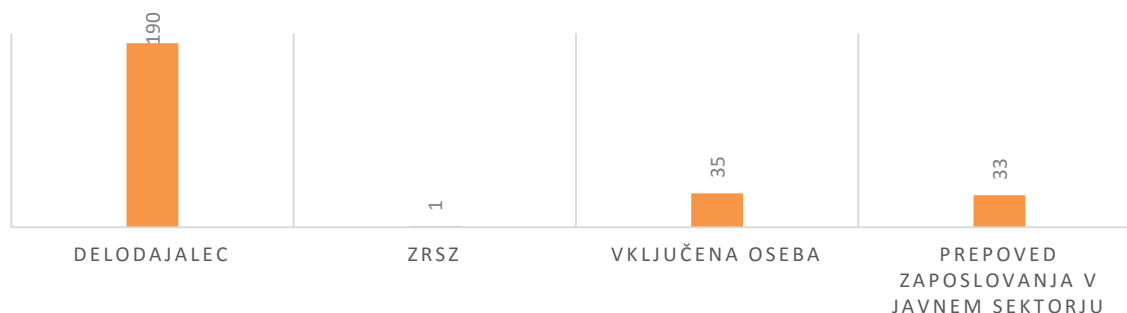
34% vprašanih mladih, tj. 169 mladih je po zaključku usposabljanja na delovnem mestu dobilo ponudbo za zaposlitev. Dve tretjini – 66% ali 327 mladih te ponudbe ni dobilo.

272 mladih, ki niso dobili ponudbe za službo je odgovarjalo zakaj mislijo, da jim delodajalec ni ponudil službe. Na podlagi odgovorov, smo vzroke razdelili na 4 skupine:

- Vzroki na strani delodajalca
- Vzroki na strani Zavoda
- Vzroki na strani same osebe
- Prepoved zaposlovanja v javnem sektorju.

Zopet mladi največji delež po vzroku, da niso dobili ponudbe za službo po končani vključitvi v Usposabljanje na delovnem mestu pripisujejo delodajalcem v kar 70%, od tega jih tretjina meni, da zato, ker ni bilo dela oz. potrebe po delovnem mestu, ostali pa menijo, da je bilo temu tako, ker delodajalec ni bil finančno zmožen zaposliti mlade osebe ali pa je le koristil subvencijo Zavoda. Tudi tokrat med vzroki skoraj ni odgovora, ki bi le tega iskal pri Zavodu, je pa zato nekaj več mladih odgovarjalo, da so vzroki pri sami vključeni osebi, tj. 13% (neprimeren delodajalec, so našli zaposlitev, itd.) in nekaj več kot pri Delovnem preizkusu je odgovorov tudi pri vzroku prepovedi zaposlovanja v javnem sektorju (12%).

Izbrane izkušnje in predlogi mladih z ukrepom Usposabljanje na delovnem mestu:

»Da ne delam prostovoljno, da me delodajalec spozna, da nabiram delovne izkušnje, da sem vključena v delovni kolektiv, da imam delovni ritem ---> vse to je izjemno pomembno in tovrstne programe spodbujam, da obstajajo, se izboljšujejo, in sploh obstajajo!!«

Še vedno prijavljena na Zavodu, 29 let

»Zelo bi rada pohvalila ta program, ker mladim brez izkušenj omogoča vstop v \"sistem\". Na podlagi tega programa sem dobila službo, ki mi je res všeč. (zaposlena, 23 let)«

zaposlena, 23 let

»Dokazljive izkušnje, kontakti, občutek da delaš in si vključen v družbo.«

zaposlen, 30 let

»Spremenila bi, da smo bolj zaščiteni, da se nam prizna v delovno dobo in krije zavarovanje.«

zaposlena, 26 let

»Za vzgojo in izobraževanje bi podaljšala usposabljanje, da bi lahko naredili strokovni izpit. Potrebno bi bilo preverjati delodajalce, saj nekateri sploh nimajo želje zaposliti ampak samo izkoristijo, da imajo delavca zastoj. To so predvsem privatniki in delavce samo menjujejo, plača jih pa zavod.«

zaposlena, 26 let

»Da se pri delodajalcu pred vključitvijo v program preveri ali ima sredstva za dodatnega/potencialno novega zaposlenega.«

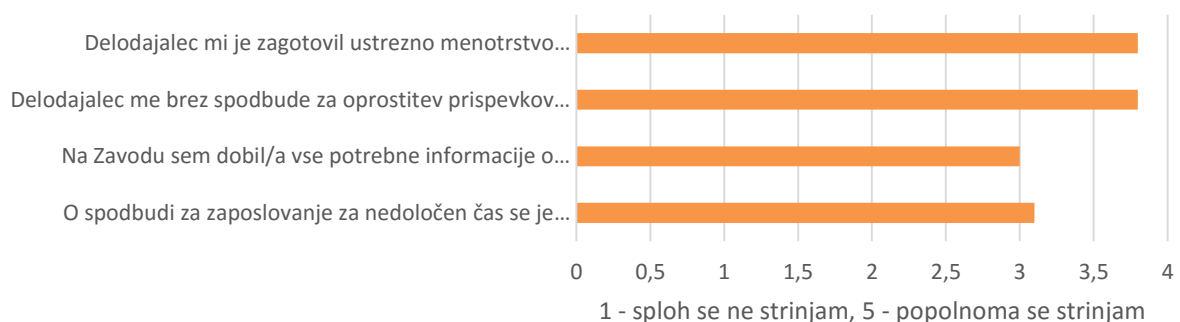
zaposlena, 31 let

Oprostitev plačila prispevkov za zaposlitev za nedoločen čas

Brez te spodbude se mladi ne bi zaposlili za nedoločen čas.

Od 135 mladih, ki so v anketi odgovorili, da so vključeni v ta ukrep, jih je med 125 in 129 odgovarjalo na poglobljena vprašanja. V največji meri se strinjajo, da jih delodajalci brez tega ukrepa/spodbude ne bi zaposlili za nedoločen čas (povprečna ocena 3,8) in da so jim delodajalci zagotovili ustrezno uvajanje v delo z mentorstvom (povprečna ocena 3,8). Precej slabše pa so se strinjali, da je bilo o tej spodbudi za zaposlovanje dovolj govora v javnosti (povprečna ocena 3,1) in da so na Zavodu dobili vse potrebne informacije o tej spodbudi (povprečna ocena 3).

Izbrane izkušnje in predlogi mladih pri tem ukrepu:

»Dobila sem delo...lahko preživim, teče mi delovna doba, imam bolniško, prej je nisem imela. Živim sama in je težko..«
zaposlena, 28 let

»Večja zaposljivost in praktično edina možnost za pridobitev zaposlitve za nedoločen čas.«
zaposlen, 26 let

»Dobiti takoj delo za nedoločen čas.«
zaposlena, 27 let

»Zelo dobro sprejet pri delodajalcu. Ukrep bi moral biti vedno na voljo.«
študent, 24 let

»Izboljšala bi podajanje informacij, postopek s strani Zavoda.«
zaposlena, 27 let

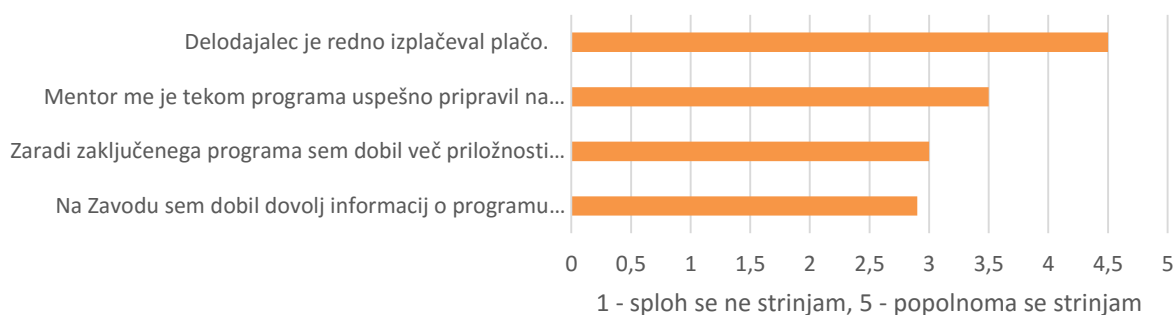
»Ozaveščenost delodajalcev oz. večjo regulacijo, da ne bi večinoma zaposlovali z minimalno plačo.«
zaposlena, 26 let

»Na Zavodu za zaposlovanje mi ukrepa kot možnega niso predstavili. Tudi ko sem jih o njim vprašala (prej sem si prebrala na spletni strani) so me napotili na FURS in MDDSZ, z obrazložitvijo, da je to njihov ukrep. Kar po eni strani razumem, po drugi pa bi bilo zelo koristno, da bi vedeli vsaj osnovne stvari..«
zaposlena, 26 let

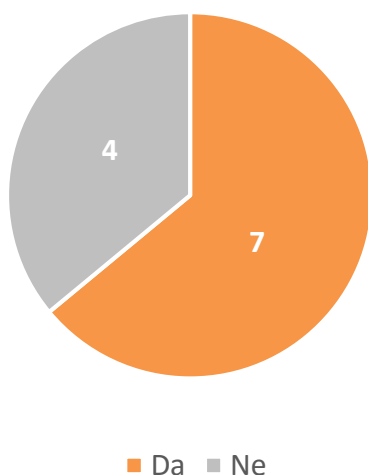
Mentorske sheme za mlade

Dober ukrep po rezultatih a njem ni bilo na voljo dovolj informacij.

Na vprašanja o tem ukrepu je odgovarjalo nekoliko manj vprašanih, tj. med 10 in 11 mladih, saj je bilo po anketi le 12 mladih vključenih v ta ukrep. Skoraj popolnoma se ti, ki so bili vključeni strinjajo, da jim je delodajalec redno izplačeval plačo (povprečna ocena 4,5). Dobro se strinjajo tudi s trditvijo, da jih je mentor tekom vključitve uspešno pripravil na samostojno delo v podjetju (povprečna ocena 3,5). Slabše se mladi strinjajo, da so z vključitvijo dobili več priložnosti za zaposlitev (povprečna ocena 3) in še manj, da je bilo o tem ukrepu na Zavodu dovolj informacij (povprečna ocena 2,9).

Pri tem ukrepu smo zopet anketirane mlade podrobneje vprašali, ali so po zaključku dobili zaposlitev pri delodajalcu, kjer so bili vključeni v mentorsko shemo. Tiste, ki so odgovorili, da zaposlitve niso dobili smo dodatno spraševali po njihovem mnenju, zakaj mislijo, da ponudbe za zaposlitev niso dobili.

7 vprašanih mladih je bila po zaključku vključitve v mentorsko shemo ponujena zaposlitev. 4 mladi te ponudbe ni dobilo.

Ti mladi, ki niso dobili ponudbe za službo so odgovarjali zakaj mislijo, da jim delodajalec ni ponudil službe. Enako kot pri prejšnjih ukrepih smo vzroke razdelili na 4 skupine:

- Vzroki na strani delodajalca
- Vzroki na strani Zavoda
- Vzroki na strani same osebe
- Prepoved zaposlovanja v javnem sektorju.

Eden od mladih je zapisal, da ni dobil ponudbe, ker podjetje ni bilo zmožno zaposliti mladega zaradi finančnih težav, drugi je zapisal, da ni bilo potrebe po novem delovnem mestu, tretji pa kot vzrok navaja samega sebe

Izbrane izkušnje in predlogi mladih z ukrepom Mentorske sheme za mlade:

»Dobil sem priložnost. Mislim, da je bil dober ukrep (cca 6000 EUR je dobil delodajalec).«

zaposlen, 30 let

»Nabiranje potrebnih izkušenj za določeno delovno mesto.«

zaposlen, 24 let

»Široki spekter pridobljenih znanj, povečala bi starostno dobo.«

Še vedno na Zavodu, 30 let

»Da bi bilo možno ta sredstva dobiti le enkrat, saj veliko delodajalcev vzame nekoga za 1 leto, da dobi sredstva in naslednje leto zaposli drugo osebo na enak način.«

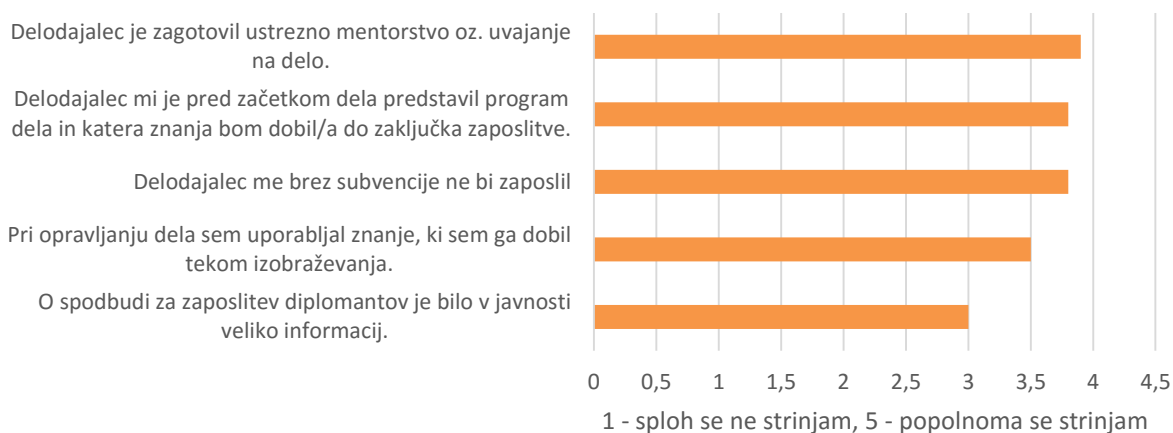
Še vedno na Zavodu, 28 let

Iz faksa takoj praksa

O ukrepu ni bilo na voljo dovolj informacij v javnosti, vendarle je odlična priložnost za pridobitev prve zaposlitve.

Od 142 mladih v anketi, ki so odgovorili, da so bili vključeni v ta ukrep, jih je na poglobljene trditve odgovarjalo med 134 in 136. Precej močno se mladi strinjajo, da jim je delodajalec zagotovil ustrezno mentorstvo in uvajanje na delo (povprečna ocena 3,9), da jim je pred začetkom dela predstavil program dela in znanja, ki jih bodo dobili po zaključku zaposlitve (povprečna ocena 3,8) ter se strinjajo, da jih delodajalec brez subvencije ne bi zaposlil (povprečna ocena 3,8). Bolj so kritični do uporabe znanj, ki so jih dobili tekom izobraževanja (povprečna ocena 3,5) in dostopa do informacij o ukrepu v javnosti (povprečna ocena 3).

Izbrane izkušnje in predlogi mladih z ukrepom Iz faksa takoj praksa:

»Dobra izkušnja ukrepa Iz faksa takoj praksa je mentorstvo v službi. Ne začneš čisto sam, ampak ti pomagajo se postaviti na svoje noge.«

zaposlena, 25 let

»Veliko na novo pridobljenega znanja, ki ga šola ne more ponuditi.«

zaposlena, 28 let

»Deležna sem bila super delodajalca in mentorice, zato ne bi spremenila in izboljšala ničesar. Edino kar nas je omejevalo je bila dokumentacija, ki jo je bilo potrebno urejati.«

zaposlena, 27 let

»Več reklame in več vključitev delodajalcev.«

zaposlena, 27 let

»Mogoče nekoliko večje osveščanje študentov zaključnih letnikov o tem programu.«

zaposlen, 25 let

»Morda malce manj birokracije, sploh, če se podjetje in posameznik dogovorita za zaposlitev (ne rabiš čakati cca. en mesec na zavodu).«

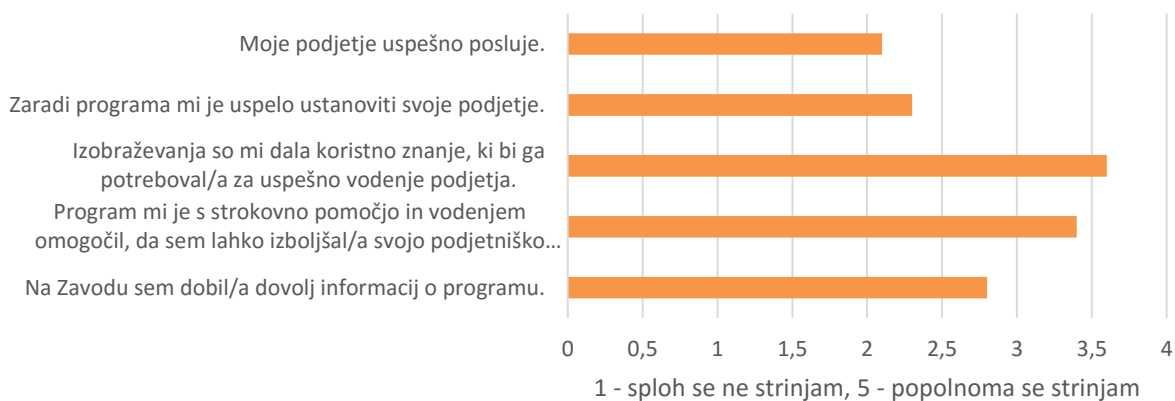
zaposlen, 25 let

Podjetno v svet podjetništva

Mladi so dobili koristno znanje in strokovno pomoč za vodenje podjetja, a to ne pomeni, da njihovo podjetje tudi uspešno posluje.

Od 93 mladih, ki so v anketi odgovorili, da so bili vključeni v ta ukrep, jih je na poglobljene trditve odgovarjalo med 83 in 87 anketiranimi mladimi. Mladi se strinjajo, da so z vključitvijo dobili koristna znanja, ki bi jih potrebovali za uspešno vodenje podjetja (povprečna ocena 3,6) in strokovno pomoč ter vodenje, da so lahko izboljšali svojo podjetniško idejo (povprečna ocena 3,4). Manj pa se strinjajo s tem, da so na Zavodu dobili dovolj informacij o programu (povprečna ocena 2,8) in še manj, da so zaradi programa uspeli ustanoviti svoje podjetje (povprečna ocena 2,3), ki uspešno posluje (povprečna ocena 2,1).

Izbrane izkušnje in predlogi mladih pri tem ukrepu:

»Mreženje, možnost vstopa v podjetniški inkubator (=spodbudno podjetniško okolje), pridobivanje znanj, ki mi drugače ne bi bila tako enostavno dosegljiva (=računovodsko in pravno-pogodbeno svetovanje).«

zaposlena, 29 let

»Dobila sem veliko informacij, ki jih potrebujem sedaj in bistveno se je razširil moj pogled na podjetništvo.«

zaposlena, 27 let

»Več poudarka na krepitvi vodilnih sposobnosti, kako ustvarjati dodatna delovna mesta....«

samozaposlena, 27 let

»Bolj strokovne mentorje, več dela z udeleženci, več podpore. Imeli smo občutek, da razvojna agencija izvaja program le zaradi denarja, ki ga prejme, saj nam ni nič kaj nudila; ne podpore in ne finančnih sredstev, ki bi nam naj pripadala.«

Na porodniškem dopustu, 28 let

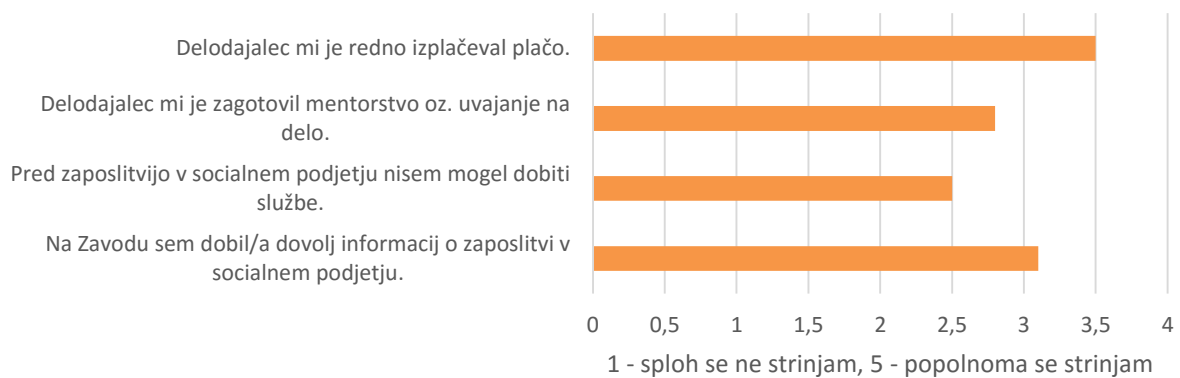
»Več praktičnih izkušenj, več terenskega dela, ne samo sedenja v pisarni in pisanja dokumentov/poslovnega načrta, več stikov z uspešnimi podjetniki, več mreženja z ljudmi s podobnimi interesi za ustanovitev skupnega podjetja.«

samozaposlena, 27 let

Spodbude za zaposlovanje mladih v socialnih podjetjih

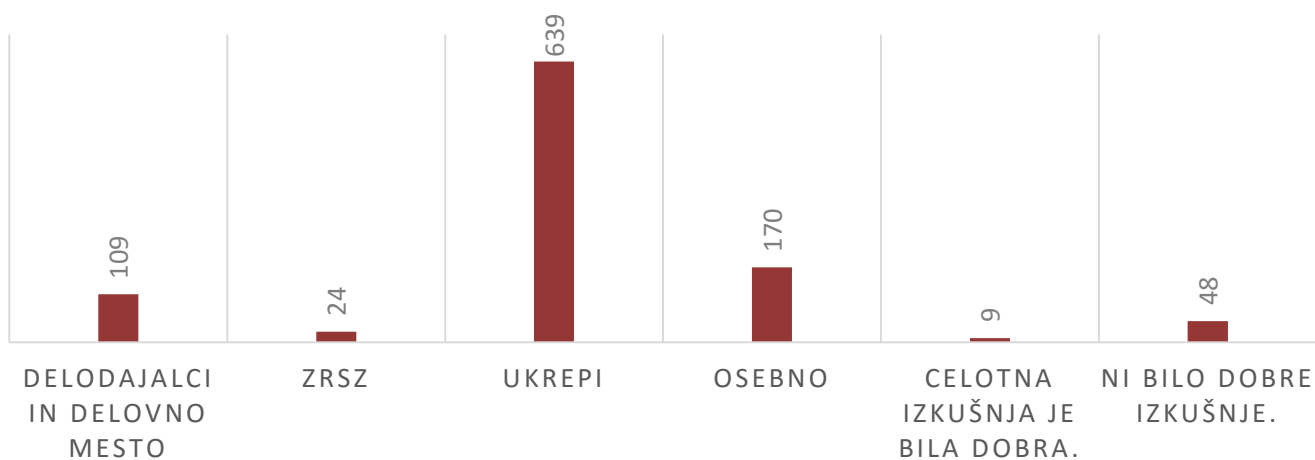
Od 12 anketiranih mladih, ki so odgovorili, da so bili vključeni v ta ukrep, jih je med 6 do 8 odgovarjalo na poglobljene trditve. Mladi so se tako dokaj strinjali, da so jim delodajalci redno izplačevali plače (povprečna ocena 3,5), manj so se strinjali, da so na Zavodu dobili dovolj informacij o ukrepu (povprečna ocena 3,2). Vprašani mladi pa se ne strinjajo, da jim je delodajalec zagotovil mentorstvo oziroma uvajanje na delo (povprečna ocena 2,8) in ne strinjajo se, da niso mogli dobiti službe pred zaposlitvijo v socialnem podjetju (povprečna ocena 2,5).

Izkušnje in predlogi mladih za spremembe ukrepov

V anketi smo mlade s pomočjo dveh odprtih vprašanj spraševali o njihovih izkušnjah in predlogih glede ukrepov Jamstva za mlade.

Na prvo vprašanje o tem, kaj bi izpostavili kot dobro izkušnjo vključitve v tečaje ali usposabljanje ali zaposlitev je odgovorila nekaj manj kot petina vseh vključenih v anketo, tj. 963 mladih.

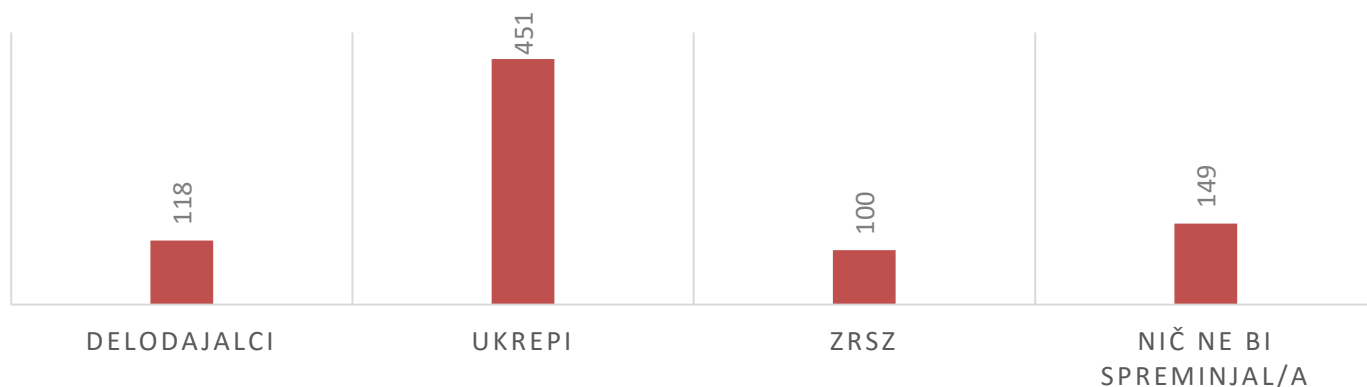
Dobre izkušnje so se nanašale na:

- **Delodajalce in delovno mesto (10% odgovorov)** – pri tem so izpostavili dobro mentorstvo, koristnost subvencij, da imajo mladi prednost pri zaposlitvi in spoznavanje delovnega okolja, sodelavcev ter pridobivanje delovnih navad.
- **Zavod RS za zaposlovanje (2% odgovorov)** – pri tem so izpostavili predvsem primerno svetovanje in obveščanje o ukrepih.
- **Ukrepe (60% odgovorov)** – v največji meri se dobre izkušnje nanašajo na pridobljena nova znanja, praktične in delovne izkušnje. Zelo pozitivno ocenjujejo, da so z vključitvijo v ukrepe dobili zaposlitev ali boljše možnosti za zaposlitev, plačilo in priložnost, da so se lahko predstavili delodajalcu in se dokazali.
- **Posameznika (16% odgovorov)** – pri tem so mladi kot dobro izkušnjo izpostavili predvsem možnost pridobiti nova poznanstva, kontakte, mreženje. Hkrati se je z vključitvijo dvignila njihova samozavest in motivacija za iskanje zaposlitve. Zopet so se vključili v družbo in dobili nova prijateljstva.

Nekaj (4% odgovorov) je bilo tudi takšnih, ki niso imeli dobre izkušnje z ukrepi Jamstva za mlade in tistih, ki jim je bila celotna izkušnja dobra (1%).

Na drugo odprto vprašanje, kjer smo mlade spraševali, kaj bi izboljšali ali spremenili pri ukrepu, v katerega so bili vključeni, smo dobili 921 odgovorov, zopet skoraj petina vseh anketiranih mladih.

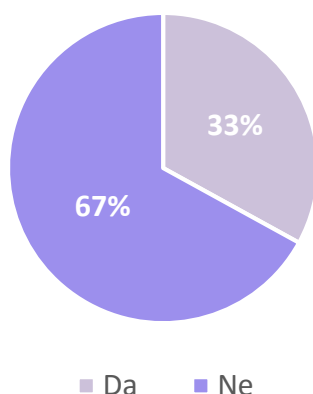
Predlogi so se nanašali na:

- **Delodajalce in izvajalce ukrepov (13% odgovorov)** – mladi so predlagali, da se pri ukrepih zagotovi boljše mentorje, delodajalce in izvajalce, saj so nekatere ocenili kot neprimerne. Veliko mladih je predlagalo tudi strožji nadzor in sankcije za delodajalce, ki ukrepe izkoriščajo le zaradi subvencij, ne nameravajo zaposliti mladih po zaključku ali pa ne zmorejo zaposliti mladih na novo delovno mesto.
- **Ukrepe (49% odgovorov)** – največ predlogov v tem sklopu se nanaša na prekratko trajanje ukrepov, najpogosteje pri Delovnem preizkusu in Usposabljanju na delovnem mestu. Hkrati mladi predlagajo, da se bolj spodbuja zaposlovanje po izteku oz. zaključku vključitve v ukrepe in omeji delodajalce, da verižno zaposlujejo mlade na kratka usposabljanja. Predlogi se nanašajo tudi na izboljšanje samega programa ukrepa, kjer si želijo boljše mentorstvo in več praktičnega znanja. Predlagajo zagotovitev povračila stroškov pri nekaterih ukrepih in plačilo prispevkov oz. štetje v delovno dobo. Želijo si večjega števila in izbiro ukrepov, ki bi se lahko kombinirali. Pri tem bi si želeli spremembe tudi pri samih pogojih za vključitev (starost, trajanje brezposelnosti). Nekateri pa bi določene ukrepe zaradi zlorab delodajalcev ukinili.
- **Zavod (11% odgovorov)** – predlogi mladih za spremembe se nanašajo predvsem na zmanjšanje birokracije in dolgotrajnih postopkov za vključitev v ukrepe in boljše informiranje in svetovanje o primernih ukrepih in vključitev glede na posameznikovo izobrazbo in izkušnje.

Med odgovori pa je s 16% pomembno prisoten tudi odgovor, da mladi pri ukrepih ne bi ničesar spreminjali, kjer je pomembno, da so ti odgovori prisotni predvsem pri tistih mladih, ki so imeli dobre izkušnje z ukrepi Jamstva za mlade.

Zaposljivost mladih po vključitvi v program

Program Jamstva za mlade je bil zasnovan kot odgovor visoko brezposelnosti mladih z namenom olajšanja prehoda mladih iz izobraževanja na trg dela, s preventivnimi ukrepi in hitro aktivacijo na trgu dela po nastanku brezposelnosti. **Zato je pomemben vidik uspešnosti ukrepov v programu je njihov vpliv na zaposlenost ali zaposljivost mladih.**

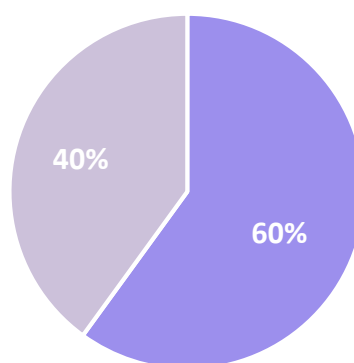

Iz tega razloga smo mlade v anketi spraševali, ali so se po končani vključitvi v ukrepe Jamstva za mlade zaposlili pri delodajalcu, kjer so bili vključeni v usposabljanje, zaposlitev. Na vprašanje je odgovorilo 1446 mladih, kar je ena četrtnina tistih, ki so bili vključeni v to anketo.

Ena tretjina mladih oz. 33% ali 472 mladih je odgovorilo pritrdilno, torej, da so dobili zaposlitev pri istem delodajalcu tudi po zaključku vključitve v ukrepi iz programa

Jamstvo za mlade. **Dve tretjini oz. 67% ali 974 zaposlitve ni dobilo** in so se bodisi vrnili na Zavod, vključili v kakšen drug ukrep ali kateri drug status.

Od teh mladih, ki so dobili zaposlitev po vključitvi v ukrep Jamstva za mlade, se jih je **188 ali 40% zaposlilo za nedoločen čas in 278 ali 60% za določen čas.**

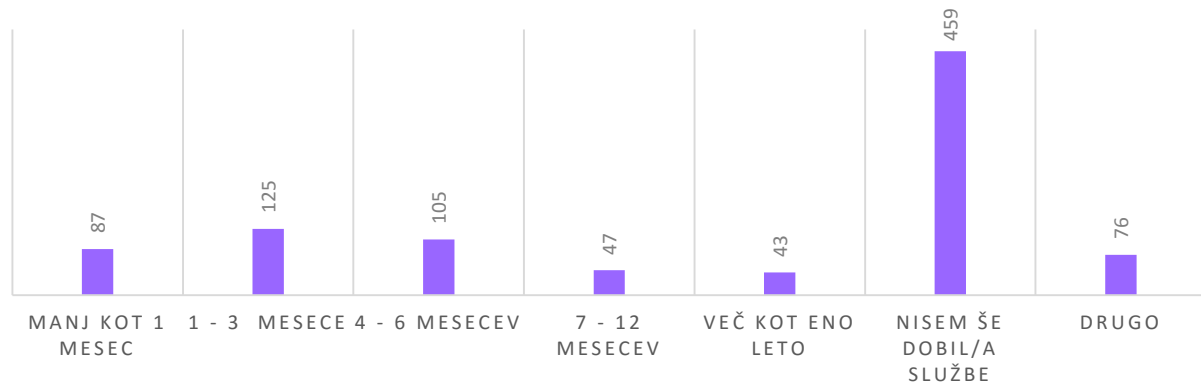
■ Za določen čas ■ Za nedoločen čas

Na vrsto zaposlitev po vključitvi oziroma delež zaposlitev za nedoločen čas pomembno vpliva delež vključenih mladih v ukrep Oprostitev plačila prispevkov za nedoločen čas, kjer je bilo po tej anketi vključenih 135 mladih od

skupno 188, ki naj bi se zaposlili za nedoločen čas po zaključku, kar pomeni, da se je neodvisno od tega ukrepa za nedoločen čas zaposlilo 53 mladih.

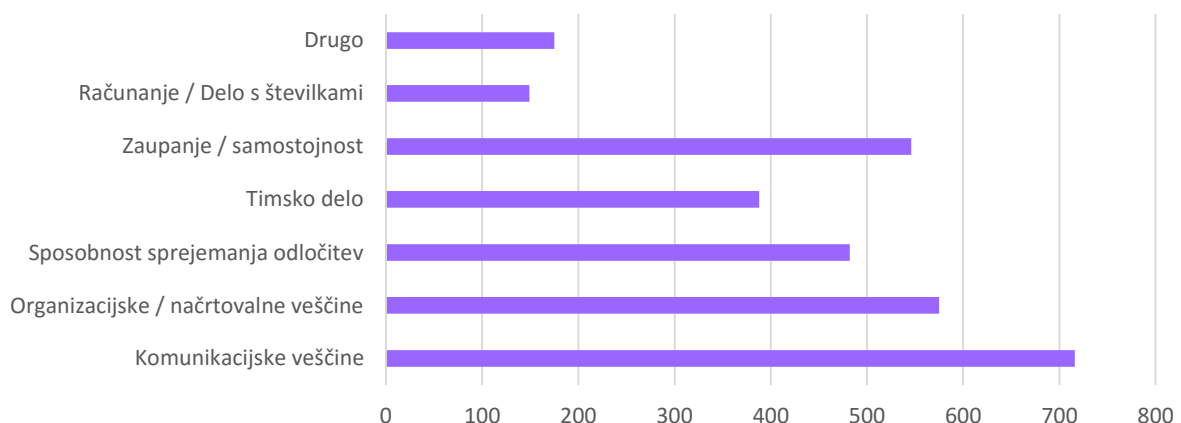

Z vidika učinkovitosti ukrepov na zaposlovanje mladih so pomembne tudi informacije, koliko časa od zaključka vključitve v ukrep Jamstva za mlade je vključena mlada oseba dejansko dobila zaposlitev in prešla iz statusa brezposelne osebe v zaposleno.

Na vprašanje je odgovarjalo 16% oz. 942 mladih vključenih v anketo. Pri tem **48% anketiranih mladih zaposlitve še ni dobila**, 13% jih je dobilo zaposlitev v roku od 1 do 3 mesecev po zaključku ukrepa, 11% je dobilo službo v roku od 4 do 6 mesecev po zaključku ukrepa, 5% v roku od 7 do 12 mesecev, 4% je na zaposlitev po zaključku čakalo več kot eno leto. Preostali mladi (9%) so odgovarjali, da ukrep še traja, da so se vključili ponovno v izobraževanje, da so se samozaposlili ali zaposlili pri drugem delodajalcu ali zaposlili pred zaključkom ukrepa, nekaj jih je tudi odgovorilo, da so na porodniškem dopustu.

Mladi so med vključitvijo v različne ukrepe Jamstva za mlade pridobivali različne kompetence, po katerih smo jih spraševali in pri ponujenih izbirah so mladi najpogosteje označili, da so **tekom vključitve najpogosteje pridobili komunikacijske veščine** (24%), sledijo veščine organizacije in načrtovanja (19%), zaupanje in samostojnost pri delu (18%), sposobnost sprejemanja odločitev (16%), timsko delo (13%) in delo s številkami (5%). Preostalih 6% je odgovorilo, da so pridobili še IT znanja, specifično strokovno znanje, praktično delo in delo z ljudmi. Na vprašanje smo dobili 3031 odgovorov od polovice oz. 52% vseh mladih, ki so bili vključeni v anketo. Anketirani so lahko pri tem vprašanju izbrali več kot en odgovor.

Ključne ugotovitve

- 1) **Veliko mladih še vedno ne pozna programa Jamstvo za mlade.** V anketi ga je poznala le manj kot tretjina vseh sodelujočih. Informacije o programu mladi najpogosteje dobijo na Zavodu na zaposlovanje, bodisi preko njihove spletne strani ali pri svojem svetovalcu/ki.
- 2) **Mladi se po rezultatih te ankete na Zavod za zaposlovanje večinoma prijavljajo kmalu po nastanku brezposelnosti, običajno zaradi izteka zaposlitve ali izgube statusa študenta.** Prijavijo se v večini z namenom hitrejšje zaposlitve, možnosti napotitve na prosta delovna mesta in pridobitvi nadomestila za brezposelnost ali kritja stroškov osnovnega zdravstvenega zavarovanja.
- 3) V anketi so **mladi srednje zadovoljni s svetovanjem na Zavodu.** Velika večina jih sicer ob prijavi na Zavod podpiše s svetovalcem zaposlitveni načrt, ki jim ni nujno v oporo pri iskanju zaposlitve. Mladi si s strani Zavoda **želijo zmanjšanje birokracije in dolgotrajnih postopkov za vključitev** v ukrepe, **boljše informiranje in svetovanje** o primernih in razpoložljivih ukrepih in vključitev glede na posameznikovo izobrazbo in izkušnje. Hkrati si želijo večjo proaktivnost svetovalcev in boljše povezovanje Zavoda z delodajalci, ki so pripravljeni zaposliti mlade preko ukrepov Jamstva za mlade. Predlagajo boljšo promocijo ukrepov med delodajalci.
- 4) **Polovica sodelujočih mladih ima o programu pozitivno mnenje,** da program nudi možnosti za **pridobitev novih znanj in izkušenj,** ki koristijo mladim pri iskanju zaposlitve. Omogoča **možnost, da se mladi predstavijo delodajalcu** in si tako povečajo možnosti za nadaljnjo zaposlitev. Ukrepi omogočajo **spoznavanje novih ljudi in vključitev v okolje** ter tako motivacijo in samozavest, da so aktivni.
- 5) **Tretjina sodelujočih mladih ima o programu negativno mnenje, ki se najpogosteje nanaša na učinek programa na zaposlenost mladih oz. na ukrepe, ki ne prinašajo zaposlitev.** Kritični so do zapletenih postopkov prijave in vključitve. Opozarjajo, da so tečajji in usposabljanja večkrat neuporabni in neustrezni, glede na področje in stopnjo izobrazbe mladih in so neprilagojeni posameznikom. **Kritični so do ravnanja tistih delodajalcev, ki kratkotrajna usposabljanja izkoriščajo le za nadomeščanje dopustov ali koriščenje subvencije.**
- 6) **Skoraj 4 od 10 sodelujočih ni dobilo ponudbe za vključitev v ukrepe Jamstva za mlade.** Tisti, ki so jo/jih dobili, so v povprečju dobili skoraj dve ponudbi za vključitev v tečaje ali usposabljanje ali zaposlitev v ukrepe, ki so jih srednje ocenili. Pri tem **velika večina**

mladih ni zavrnila nobene ponudbe. Najpogosteje jim je bila ponujena vključitev v ukrepe Usposabljanja na delovnem mestu, Delovni preizkus in v različne tečaje oz. izobraževanja. Med tistimi, ki zavrnilo katero od ponudb je bil večinoma zato, ker ponudba ni ustrezala stopnji in področju izobrazbe mladega brezposelnega ali pa ni predvidevala zaposlitve.

- 7) **1 od 3 sodelujočih je bil vključen v ukrepe Jamstva za mlade, najpogosteje v Usposabljanje na delovnem mestu.** V ukrepe se jih je skoraj polovica mladih vključila v roku 3 mesecev po prijavi na Zavodu. Mladi si želijo dolgotrajnih ukrepov oz. zaposlitev in stalnih ukrepov. Najbolj pozitivno so ocenjevali ukrepe Nacionalnih poklicnih kvalifikacij, Usposabljanja na delovnem mestu, Delovni preizkus in tiste, ki so prinašali zaposlitve, tj. Prvi izziv, Iz faksa takoj praksa in Oprostitev plačila prispevkov za nedoločen čas.
- 8) Med dobre izkušnje z ukrepi sodelujoči najpogosteje omenjajo predvsem **pridobitev novih znanj in prvih (uradnih) delovnih izkušenj s čimer si lahko povečajo možnosti za zaposlitev.** Zadovoljni so, da jim ukrepi usposabljanja omogočajo, da se lahko predstavijo delodajalcu in se dokažejo, da spoznavajo nove ljudi, se vključujejo v okolje in tako pridobivajo motivacijo in samozavest, da so aktivni v iskanju službe.
- 9) Tako kot se na ukrepe nanaša največ dobrih izkušenj, se nanje nanaša tudi največ predlogov v tej anketi. **Mladi predlagajo daljše trajanje ukrepov,** predvsem pri Delovnem preizkusu in Usposabljanju na delovnem mestu. Mnogi **predlagajo, da se spodbuja tudi zaposlovanje po izteku vključitev** v ukrepe. Mladi **si želijo več nadzora nad delodajalci in sankcije za tiste delodajalce, ki ukrepe izkoriščajo** le zaradi subvencij, veržno vključujejo mlade v usposabljanja, a jih ne nameravajo zaposliti po zaključku ukrepa. Veliko je predlogov tudi za spremembe pogojev za vključitev v ukrepe (starost, trajanje brezposelnosti) in predlogi v smeri priznavanja delovne dobe pri vključitvi v usposabljanja ter plačilo prispevkov.
- 10) **Tretjina sodelujočih mladih se je po zaključku vključitve v ukrep Jamstva za mlade zaposlila** pri istem delodajalcu. Od tega **60% za določen čas in 40% za nedoločen čas.** Pri tistih mladih, ki zaposlitve ni dobilo pri istem delodajalcu, se jih še vedno ni zaposlila polovica. Ena četrtnina jih je zaposlitev dobila v roku 6 mesecev po zaključku ukrepa. Med usposabljanjem, izobraževanjem ali zaposlitvijo v ukrepih Jamstva za mlade so mladi v največji meri pridobili **komunikacijske veščine in veščine organizacije in načrtovanja.**

Predstavitev analize je pripravila: Manja Zorko (Mladinski svet Slovenije)